Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Кафедра менеджменту та адміністрування

УДК 005.4

Типусяк Ірина Василівна
_____
(прізвище, ім'я по батькові)

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Перспективи розвитку благодійних організацій в умовах сучасних викликів

_____
(назва роботи)

Менеджмент та адміністрування
_____

(назва освітньої програми)

073 «Менеджмент»
_____
(шифр і назва спеціальності)

Здобувач освітнього ступеня І.В. Типусяк
(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Науковий керівник Кінаш Ірина Петрівна., д.е.н., професор
(підпис, прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання керівника)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри І.П. Кінаш
(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Рецензент
доцент
(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Івано-Франківськ – 2025

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Інститут післядипломної освіти
Кафедра Менеджменту та адміністрування
Спеціальність 073 Менеджмент

Затверджую

Завідувач кафедри _____Кінаш І.П.

"_29_"_грудня___2024 р.

ЗАВДАННЯ
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

Студентці Типусяк Ірині Василівні

1. Тема роботи : «Перспективи розвитку благодійних організацій в умовах сучасних викликів»
Керівник роботи Кінаш І.П., проф., д. е. н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання керівника)
затверджена наказом закладу вищої освіти від 29.12.2024 р. № 330/12

2. Строк подання студентом роботи 27 січня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: матеріали Благодійної організації Благодійний фонд «Карітас-Надвірна».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань , що їх належить розробити) Розділ 1. Теоретичні засади розвитку благодійних організацій в умовах сучасних викликів
Розділ 2. Діагностика діяльності благодійних організацій та чинників, що визначають необхідність перспектив розвитку
Розділ 3. Перспективи розвитку благодійних організацій

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Рисунок 1.1 - Історичні етапи розвитку благодійництва
Рисунок1.2 - Види благодійної діяльності
Рисунок 1.3 - Органи управління благодійних організацій
Рисунок 1.4 – Виклики сучасності для благодійних організацій в Україні

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітки
1	Вступ	23.01.25	Виконано
2	Розділ 1. Теоретичні засади розвитку благодійних організацій в умовах сучасних викликів	07.01.25	Виконано
3	Розділ 2. Діагностика діяльності благодійних організацій та чинників, що визначають необхідність перспектив розвитку	15.01.25	Виконано
4	Розділ 3. Перспективи розвитку благодійних організацій	21.03.25	Виконано
5	Висновки	22.03.25	Виконано

Студентка _____ Типусяк І.В.

Особистий підпис Розшифрування підпису

Керівник роботи _____ Кінаш І.П.

Особистий підпис Розшифрування підпис

ЗМІСТ

ВСТУП		7
Розділ 1	Теоретичні засади розвитку благодійних організацій в умовах сучасних викликів	9
1.1	Сутність понять «благодійництво та «благодійницька діяльність». Сфери та види благодійної діяльності.	9
1.2	Специфіка управління благодійними організаціями	15
1.3	Місце Україна у рейтингу благодійності. Сучасні виклики перед благодійними організаціями.	20
	Висновки до розділу 1	24
Розділ 2	Діагностика діяльності благодійних організацій та чинників, що визначають необхідність перспектив розвитку	25
2.1	Сучасні тенденції розвитку благодійних організацій в Україні	25
2.2	Загальна характеристика благодійної організації «Карітас України»	30
2.3	Аналіз та оцінка діяльності благодійної організації благодійного фонду «Карітас-Надвірна»	37
	Висновки до розділу 2	46
Розділ 3	Перспективи розвитку благодійних організацій	48
3.1	Стратегічні напрями розвитку благодійних організацій в Україні	48
3.2	Формування мереж благодійних організацій	51
3.3	Напрями та заходи розвитку благодійної організації Благодійний фонд «Карітас-Надвірна»	57
	Висновки до розділу 3	61
	ВИСНОВКИ	62
	ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64

РЕФЕРАТ

У магістерській роботі досліджено теоретико-методичні та прикладні засади управління діяльністю благодійних організацій з метою формування перспектив їх розвитку.

Об'єктом дослідження виступає Благодійна організація Благодійний фонд «Карітас-Надвірна».

Предметом дослідження виступають особливості діяльності благодійної організації в умовах сучасних викликів.

Метою роботи є дослідження особливостей діяльності благодійних організацій в умовах сучасних викликів та обґрунтування перспектив їх розвитку. Відповідно до поставленої мети в магістерській роботі вирішено такі завдання:

- обґрунтовано сутність понять «благодійництво та «благодійницька діяльність», описано сфери та види благодійної діяльності та представлено класифікаційні ознаки;
- узагальнено специфіку управління благодійними організаціями та сучасні виклики перед благодійними організаціями;
- проаналізовано сучасні тенденції розвитку благодійних організацій в Україні;
- - узагальнено особливості діяльності благодійних організацій та дано оцінку;
- запропоновано перспективні напрями та заходи розвитку благодійних організацій.

У ході виконання магістерської роботи використано сучасні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема, спостереження, системного підходу; графічного зображення; узагальнення.

Отримані результати можуть бути використані з метою удосконалення управління медичним закладом вторинної ланки.

Ключові слова: благодійний фонд, благодійна організація, внески, мережі, стратегія.

ABSTRACT

The master's thesis investigates the theoretical, methodological and applied principles of managing the activities of charitable organizations in order to form the prospects for their development.

The object of the study is the Charitable Organization Charitable Fund "Caritas-Nadvirna".

The subject of the study is the peculiarities of the activities of a charitable organization in the conditions of modern challenges.

The purpose of the work is to study the peculiarities of the activities of charitable organizations in the conditions of modern challenges and to substantiate the prospects for their development. In accordance with the set goal, the following tasks are solved in the master's thesis:

- the essence of the concepts of "charity" and "charitable activity" is substantiated:

- the spheres and types of charitable activity are described and classification features are presented, the specifics of the management of charitable organizations and modern challenges for charitable organizations are summarized;

- modern trends in the development of charitable organizations in Ukraine are analyzed;

- - the peculiarities of the activities of charitable organizations are summarized and an assessment is given;

- promising directions and measures for the development of charitable organizations are proposed.

In the course of the master's thesis, modern general scientific and special research methods were used, in particular, observation, a systematic approach; graphic representation; generalization.

The results obtained can be used to improve the management of a secondary medical institution.

Keywords: charitable foundation, charitable organization, contributions, networks, strategy.

ВСТУП

Благодійність в Україні як явище набуло значного розвитку у XXI столітті. Благодійники спрямовують свої зусилля на вирішення суспільних проблем та покращення якості життя громад. Особливої актуальності благодійність набуває тоді, коли держава на практиці невзмозі виконати покладені на неї соціальні функції, що є характерним для України сьогодні. Ще більш актуальнішою стала благодійність в умовах війни росії проти України.

Благодійний сектор став тим першим механізмом, що зміг в короткий час мобілізуватися та пристосувати свою роботу до викликів воєнного часу. За короткий період після 24 лютого у сфері благодійності відбулося багато змін. Було створено багатьох нових волонтерських, громадських та благодійних організацій та ініціатив. В уже наявних організацій відбулася зміна фокусу основної діяльності. Разом із тим, в суспільстві спостерігається небачене зростання кількості пожертв та підтримки сектору. Окрім змін, спостерігається і низка викликів, з якими стикаються представники сфери благодійності України Логістичні труднощі, втрата персоналу у зв'язку із евакуацією, неможливість продовжити поточні проекти чи консолідувати зусилля та ресурси на виконання статутної діяльності через загальну зміну пріоритетів. Саме ці аспекти обумовили вибір теми дослідження, адже проблема пошуку дієвих шляхів розвитку благодійних організацій в умовах сучасних викликів, є доволі актуальною і потребує подальшого дослідження.

Метою роботи є дослідження особливостей діяльності благодійних організацій в умовах сучасних викликів та обґрунтування перспектив їх розвитку.

Відповідно до поставленої мети в магістерській роботі вирішено такі завдання:

- обґрунтовано сутність понять «благодійництво та «благодійницька діяльність»:
- описано сфери та види благодійної діяльності та представлено класифікаційні ознаки;

- узагальнено специфіку управління благодійними організаціями та сучасні виклики перед благодійними організаціями;
- *проаналізовано* сучасні тенденції розвитку благодійних організацій в Україні;
- - проаналізовано діяльність благодійних організацій та дано оцінку діяльності;
- запропоновано перспективні напрями та заходи розвитку благодійних організацій

Об'єктом дослідження виступає - благодійна організація Благодійний фонд «Карітас-Надвірна».

Предметом дослідження виступають особливості діяльності благодійної організації в умовах сучасних викликів.

Методи дослідження. У ході виконання магістерської роботи використано сучасні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема, наукового абстрагування (при вивченні сутності понять «благодійництво та «благодійницька діяльність»; системного підходу (для обґрунтування чинників, що впливають на розвиток); графічного зображення (для наочного відображення статистичних матеріалів та схематичної ілюстрації теоретичних і практичних положень магістерської роботи); узагальнення – при розробці перспективних напрямів та заходів з подальшого розвитку благодійних організацій .

Інформаційною основою магістерської роботи є законодавчі та нормативні акти органів державної влади, наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних учених, звітність благодійних організацій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в дослідженні теоретико-методичних та прикладних засад управління діяльністю благодійних організацій з метою формування перспектив їх розвитку.

Розділ 1 Теоретичні засади розвитку благодійними організаціями в умовах сучасних викликів

1.1 Сутність понять «благодійництво та «благодійницька діяльність». Сфери та види благодійної діяльності.

У свідомість людей поняття «благодійність» увійшло як прагнення здійснювати підтримку нужденних незалежно від національної, соціальної, расової, релігійної ознаки, керуючись гуманістичними міркуваннями [1, с. 176].

Австрійський економіст, засновник австрійської школи Карл Менгер в одній зі своїх робіт довів, що будь-яке прагнення людини пов'язане з якимось споживанням, а тому будь-яка благодійність являє собою обмін менш цінних благ на блага більш цінні для філантропа. Точно так само «спрага прибутку», що позбавляє реального капіталіста багатьох видів простих людських задоволень, перетворюється в прагнення до більш повного задоволення потреб підприємця в якості «споживача» [2].. Ідея, що об'єднує напрямки австрійської політичної економії, дозволила сформулювати основні економічні принципи благодійності: благодійністю вважається позбавлення людини від потреби в благодійності. Іншими словами, спонсорство, пожертвування, допомога повинна спрямовуватися на те, щоб людина яка її одержує більше її не потребувала

Проведемо систематизацію та аналіз наукової літератури з проблематики благодійності. Проаналізувавши ряд визначень, запропонованих науковцями, виявлено, що більшість з них схиляється до думки, що благодійність – це безоплатна передача матеріальних та нематеріальних засобів з метою надання допомоги для вирішення суспільних проблем. Досить часто як синонім поняття «благодійність» використовується поняття «філантропія» (походить від грецького philein (любити) і anthropos (людина). Філантропія часто пов’язується з багатшими індивідуумами, які віддають частину свого капіталу на благодійні цілі. Це явище з’явилось у США на початку 19-го століття.

Відомо, що у 1889 р. Е. Карнегі написав статтю «Багатство», в якій закликав американських мільйонерів віддавати надлишкові кошти на благодійність, а не витрачати їх на розкіш та зайву екстравагантність.

Стверджуючи, що, «помираючи у багатстві, людина помирає в ганьбі» [3]. Підприємці швидко накопичували статки і віддавали частину коштів на розвиток культурних, художніх, освітніх та інших суспільних цілей. З того часу, цей термін використовується також і в міжнародній практиці.

Розглянемо історичні аспекти благодійності (рис.1.1).

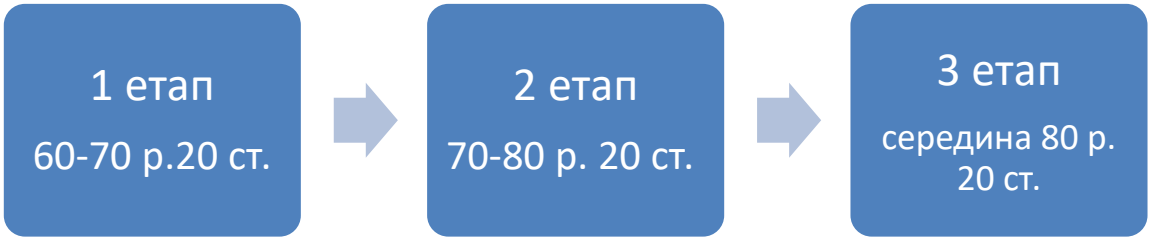

Рисунок 1.1 – Історичні етапи розвитку благодійництва

На першому етапі зародилася благодійність як явище. Компанії чітко розмежовували ділову та соціальну діяльність, спрямовуючи допомогу найбільш вразливим групам населення (дітям, людям з інвалідністю) або культурним установам. Підтримка надавалась у вигляді матеріальних або фінансових пожертв залежно від особистих уподобань керівника. Цей період відзначався приватною благодійністю та створенням незалежних громадських організацій.

Другий етап ознаменувався тим, що благодійність стала реакцією бізнесу на економічну кризу, суспільний і державний тиск через небажання корпорацій дбати про своїх працівників, місцеву громаду та довкілля, а також через нехтування стандартами якості й безпеки на робочих місцях. Для цього періоду була характерна більш цілеспрямована допомога з чітким фокусом на конкретні види допомоги.

У середині 1980-х років благодійність змінилася концепцією корпоративного громадянства. На місцевому рівні вона виявлялася в складі соціального інвестиційного бізнесу, який передбачав співпрацю комерційного, некомерційного та державного секторів для вирішення нагальних соціально-економічних проблем громад. Компанії не просто надавали товари, кошти чи допомагали власному персоналу, а долучалися до партнерських програм, використовуючи цілеспрямованість допомоги

У наш час термін «благодійність» з'являється також в контексті соціально відповідальної поведінки підприємців. Багато компаній практикує так звану стратегічну благодійність, яка служить не лише суспільним цілям, але й підкреслює особливість компанії, її зв'язки з громадськістю, широку комунікативну політику і стратегію. Мета цієї доброчинності - запропонувати свої власні ресурси у формі подарунків. Вони використовуються, щоб підтримувати різні акції. Благодійні організації виконують дуже важливу роль. Їхня діяльність заснована на принципі підтримки зі сторони місцевих бізнес-структур, індивідуумів або влади. Одержані ресурси далі використовуються для підтримки різних заходів, спрямованих на покращення якості життя громади

Економічна сутність благодійності являє собою перерозподіл грошових і матеріальних ресурсів приватних власників на користь нужденних соціальних груп. В основі благодійності лежить мотивація як сукупність обставин, що спонукають окрему особистість або компанію здійснювати акт благодійного пожертвування і відчуження благ [4].

На сучасному етапі оцінки економічної сутності благодійності суттєво різняться. З одного боку, благодійність як явище виступає інструментом вирівнювання доходів у суспільстві, вирішення найбільш гострих проблем соціального розвитку, виживання окремих груп населення. З іншого боку, джерелом благодійності виступають бізнес-структури, для яких несиметричний фінансовий потік, що не приносить економічної вигоди, є невластивим. Благодійність пов'язана зі зміною статусу та характеризує рівень залежності, гідності, моральності, гордості і т.п.

З іншого боку, не можна заперечувати факту того, що благодійність стає нормальним елементом цивілізованих економічних відносин виконуючи ключову роль згладжування соціальних протиріч. Це досягається формуванням прошарку інститутів, що обмежують вплив комерційних інтересів і забезпечують компенсацію статусних позицій донорів. Такими інститутами виступають благодійні організації [5].

У становленні та розвитку відносин в сфері благодійності значуща роль відводиться інституційно-організаційному та правовому фактору. Розглянемо правовий аспект. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» визначає благодійну організацію як «юридичну особу приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах …як основну мету її діяльності» [6].

Благодійна організація в Україні може бути створена як [6]:

- благодійне товариство;
- благодійна установа;
- благодійний фонд.

Розглянемо суть цих організацій.

Благодійне товариство – це благодійна організація, яка створена не менше ніж двома засновниками та діє на підставі статуту [6].

Благодійна установа – це благодійна організація, створена на підставі установчого акта, що визначає активи, які один або кілька засновників передають для досягнення цілей благодійної діяльності. Установчий акт благодійної установи може міститись навіть у заповіті. Водночас засновник або засновники благодійної установи не беруть участі в управлінні благодійною установою [6].

Благодійний фонд – це самостійний вид благодійної організації, який діє на підставі статуту, може бути створений одним чи кількома засновниками. Благодійний фонд має учасників, які управляють ним. Водночас учасники не зобов’язані передавати фонду будь-які активи для досягнення цілей благодійної діяльності. Активи благодійного фонду можуть формувати як учасники, так й інші благодійники [6].

Більш детальніше розглянемо діяльність благодійного фонду. Специфіка полягає в чотирьох ознаках, а саме:

1)Благодійний фонд це неприбуткова організація. Це означає, що благодійний фонд не сплачуватимуть податок не прибуток.

2) Засновники (учасники) благодійних фондів не можуть розподіляти між собою прибуток та отримувати майно після ліквідації організації. Ця особливість

випливає з попереднього пункту – якщо організація є неприбутковою і звільняється від сплати на прибуток, то її учасники (члени) не можуть отримувати дохід з цього прибутку, тобто дивіденди. При ліквідації неприбуткової організації її майно передається до бюджету або іншій організації відповідного виду. Однак якщо між організацією і її учасником існують трудові відносини, останній може отримувати заробітну плату [6].

3) Благодійний фонд не має статутного капіталу. При створенні благодійного фонду засновникам не потрібно вносити кошти чи майно.

4) Благодійний фонд може залучати до своєї діяльності волонтерів. Право залучати волонтерів мають всі неприбуткові організації та установи, включені до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Благодійна діяльність може мати наступні види (рис 1.2).

Сферами благодійної діяльності є [7].:

1 освіта;

2 охорона здоров'я;

3 екологія, охорона довкілля та захист тварин;

4 запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків, допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, а також біженцям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах;

5 опіка і піклування, законне представництво та правова допомога;

6 соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги і подолання бідності;

7 культура та мистецтво, охорона культурної спадщини;

8 наука і наукові дослідження;

9 спорт і фізична культура;

10 права людини і громадянина та основоположні свободи;

Рисунок 1.2 - Види благодійної діяльності

11 розвиток територіальних громад;

12 розвиток міжнародної співпраці України;

13 стимулювання економічного росту і розвитку економіки України та її окремих регіонів та підвищення конкурентоспроможності України;

14 сприяння здійсненню державних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, спрямованих на поліпшення соціально-економічного становища в Україні;

15 сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни, захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного стану.

Благодійні організації набувають прав та обов'язків юридичної особи з моменту їх державної реєстрації.

1.2 Специфіка управління благодійними організаціями

Діяльність благодійних організацій обумовлюється особливостями та специфікою управління. Проте благодійна діяльність, як і інші види дозволеної діяльності, здійснюється через посередництво органів державного управління. Безперечно, засновники (учасники) самостійно визначають особливості формування органів управління та інші внутрішні питання організації діяльності. Законодавець визначає особливості структури органів управління, які потрібно враховувати. Так, Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [7] встановлює, що органами управління благодійними товариствами та благодійними фондами є:

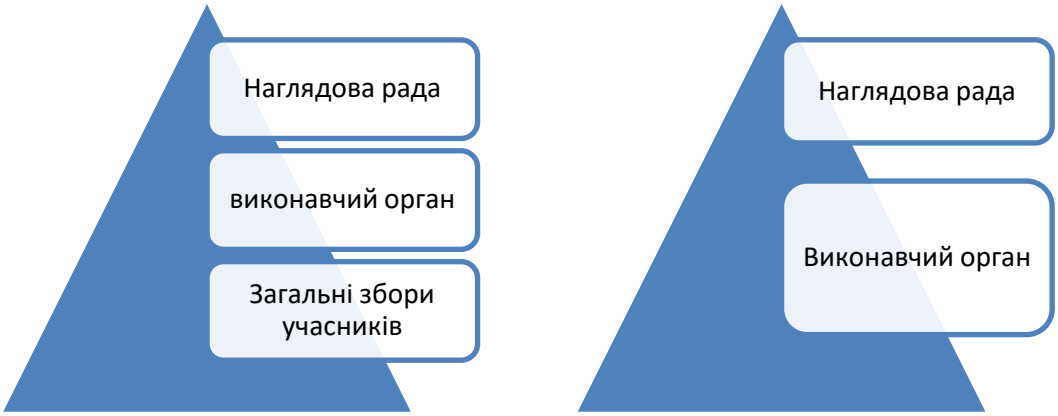
- загальні збори учасників,
- виконавчий орган;
- наглядова рада

Органами управління благодійними установами є:

– виконавчий орган;

- наглядова рада.

Вищим органом управління благодійними товариствами та благодійними фондами, відповідно, є загальні збори учасників, а вищим органом управління благодійними установами є наглядова рада (рис. 1.3).

А) Благодійними товариствами Б) Благодійними установами

Рисунок 1.3 - Органи управління

Установчі документи благодійної організації можуть визначати порядок утворення й діяльності інших органів благодійної організації, підзвітних органам управління благодійною організацією. У структурі управління можуть бути такі органи як опікунська рада, рада експертів і ревізійна комісія [7].

Виконавчий орган зазвичай представлений дирекцією благодійних товариствах і благодійних фондах, які мають не більше 10 учасників, наглядова рада може не створюватись. У разі відсутності наглядової ради її повноваження здійснюються загальними зборами учасників.

До компетенції загальних зборів учасників благодійних товариств та благодійних фондів належать такі повноваження [7]:

1 внесення змін до статуту;

2 призначення або обрання й зупинення повноважень чи припинення повноважень (відкликання) членів виконавчого органу та наглядової ради;

3 прийняття рішення про реорганізацію або ліквідацію.

Статутами благодійних товариств і благодійних фондів до виключної компетенції загальних зборів учасників також можуть бути віднесені інші питання (наприклад, визначення основних напрямів діяльності організації, визначення структури організації, прийняття та виключення із членів організації тощо). Як правило, рішення загальних зборів вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менше 1/2 присутніх учасників зборів. Якщо ж благодійне товариство чи благодійний фонд має одного учасника, рішення, які

повинні прийматися загальними зборами учасників такого благодійного товариства чи благодійного фонду, приймаються цим учасником одноосібно та оформлюються ним письмово у формі рішення.

Виконавчий орган благодійної організації є постійно діючим органом її управління. Його членами можуть бути одна або декілька фізичних осіб, які мають повну дієздатність. Цей орган діє від імені благодійної організації в порядку й межах повноважень, встановлених законом та установчими документами благодійної організації. а практиці виконавчим органом благодійної організації найчастіше є його правління (дирекція), члени якого обираються загальними зборами. керівництво правлінням здійснює, як правило, президент, а за його відсутності – віце-президент, який визначає порядок роботи правління та розподіл обов'язків між членами правління.

До компетенції правління благодійної організації належать такі функції: загальне керівництво організацією в період між загальними зборами; розробка та внесення пропозицій щодо поточної й перспективної діяльності організації; організація ведення внутрішньої документації організації; забезпечення відповідності діяльності організації чинному законодавству; сприяння виконанню місії організації; визначення програм і фінансової політики організації, видів діяльності, керування діяльністю організації; пошук необхідних ресурсів; контроль за управлінням активами; ознайомлення з фінансовими звітами; регулювання відповідності програм і діяльності організації її стратегічним цілям; моніторинг ефективності діяльності благодійної організації в контексті зовнішнього середовища; представлення організації зацікавленим сторонам тощо.

Розпорядчі та контролюючі функції в благодійній організації здійснює наглядова рада. Вона є органом управління благодійними товариствами й благодійними фондами, який у межах своєї компетенції, визначеної їх статутами, контролює та регулює діяльність виконавчого органу, а також здійснює інші функції, передбачені статутами благодійних товариств і благодійних фондів. Таким чином, наглядова рада здійснює контроль за господарсько-фінансовою

діяльністю організації шляхом перевірок, які проводяться після закінчення фінансового року. ї членами не можуть бути члени виконавчого органу. Наглядова рада має такі права:

-отримувати будь-які документи, що стосуються фінансової діяльності організації;

-вимагати від посадових осіб благодійної організації письмових пояснень; вносити на розгляд загальних зборів будь-які питання, що стосуються результатів проведених нею перевірок;

-затверджувати благодійні програми благодійної організації та контролювати відповідність діяльності й використання активів організації;

-зупинити повноваження будь-якого члена виконавчого органу до прийняття рішення вищим органом управління, якщо статутом не передбачається інше [8, с. 13].

Важливі аспекти управління є державна реєстрація та державний контроль у сфері благодійної діяльності. Благодійні організації набувають прав та обов'язків юридичної особи з моменту їх державної реєстрації. Реєстрацію благодійних організацій проводять державні реєстратори за місцезнаходженням благодійних організацій. Документи для здійснення реєстраційних дій необхідно подавати протягом 60 днів із дня утворення благодійної організації. Відповідно, уповноважений орган із питань реєстрації може прийняти одне з таких рішень:

про реєстрацію,

про відмову в реєстрації,

про направлення документів на доопрацювання,

про залишення документів без розгляду по суті.

Перелік документів, які подаються для проведення державної реєстрації благодійних організацій: заповнена реєстраційна картка на проведення державної реєстрації юридичної особи; примірник оригіналу (ксерокопія, нотаріально засвідчена копія) рішення засновників або уповноваженого ними органу про створення благодійної організації; два примірники установчих

документів; документ, що засвідчує внесення реєстраційного збору за проведення державної реєстрації юридичної особи [9].

Під час реєстрації державний орган видає свідоцтво про реєстрацію об'єднання та один примірник статуту. Рішення про ліквідацію благодійної організації ухвалює орган управління, наділений такими повноваженнями відповідно до установчих документів організації. Після проведення державної реєстрації благодійні організації перебувають у взаємовідносинах з органами публічної адміністрації, а також з іншими суб’єктами, тому їх діяльність має бути законною, відкритою й прозорою; відповідно, абсолютно логічним і необхідним є здійснення контролю за їх діяльністю. Саме контроль спрямовує процес управління згідно з встановленими ідеальними моделями та надає можливість корегувати поведінку об’єкта управління. а своїм змістом контрольна діяльність створює сприятливі умови для започаткування нового управлінського циклу. Саме в процесі контролю виявляють якість управлінських рішень, ефективність організаційних заходів, відповідність благодійної організації щодо заняття таким видом діяльності, як благодійництво, тощо.

Я. Буздуган стверджує, що контроль є універсальним засобом отримання інформації каналами зворотного зв’язку. адже без механізму зворотного зв’язку між суб’єктом та об’єктом процес управління втрачає чіткість і цілеспрямованість. ому для успішного процесу управління той, хто керує, має знати результати свого управлінського впливу на об’єкт управління. Контроль дає змогу добувати оперативну інформацію, що об’єктивно відтворює стан справ на підконтрольних об’єктах, відповідність їхньої діяльності прийнятій програмі та статуту, а також виявляти недоліки рішень, які приймають оперативні органи управління благодійною організацією [10].

Внутрішньо-організаційні засади діяльності благодійних організацій випливають із наступного:

1 Кадрового забезпечення – засновники благодійних організацій виступають їх основою кадрового забезпечення

2 Координації дій - здійснюється органами управління таких організацій

3 Планування - застосовується під час вирішення питань щодо сфери спрямування благодійної допомоги. Проведення планування діяльності благодійних організацій не тільки приводить до успішного вирішення їхніх внутрішніх завдань, а й впливає на кінцевий результат благодійної діяльності в цілому.

4 Формування установчих документів, які служать установчим актом. Установчі документи можуть мати різну форму в залежності від виду благодійної організації.

1.3 Місце Україна у рейтингу благодійності. Сучасні виклики перед благодійними організаціями.

Світовий рейтинг благодійності є соціологічними дослідженнями, які проводить британська благодійна організація Charities Aid Foundation. Цей індекс демонструє рівень залученості громадян у соціальну діяльність на благо своїх країн і їх внесок у розвиток благодійності в глобальному масштабі. Перший індекс був опублікований після світової фінансової кризи 2010 року. Щорічний рейтинг країни у сфері благодійності складається за трьома основними критеріями:

1. фінансова підтримка благодійництва
2. участь у волонтерстві
3. допомога незнайомим людям, які перебувають у складній ситуації

Поштовхом до якісних змін в українському суспільстві стала Революція Гідності, яка запустила невідворотні процеси формування національної свідомості. Як наслідок, громадські активісти отримали більше можливостей для створення та просування соціально значущих ідей. Проте, переломним моментом у розвитку сучасної української благодійності вважаємо 2014 рік. Російське збройне вторгнення в Крим і війна на сході України призвели до перебудови інформаційного, культурного та політичного простору. Значна

частина українців усвідомила потребу в консолідації, акумулюванні ресурсів для допомоги військовим та внутрішньо переміщеним особам. У Світовому рейтингу благодійності того року Україна піднялася на 8 позицій. Зайняла 103 позицію. У 2021 році Україна була єдиною європейською країною, яка посідала місце у топ-10 Світового рейтингу благодійності. У 2022 році Україна була на 10-й позиції. Згідно публікації журналу Forbes Ukraine у 2024 році наша держава займала вже 15 місце. Водночас Україна увійшла до п'ятірки держав, чий рейтинг благодійності зріс найбільше за останні десять років. Серед дорослих українців 77 % опитаних допомагають незнайомцям, 86 % донатять і 27 % волонтерять За окремими напрямами благодійної діяльності Україна посідає [11].:

— за обсягом пожертв – 123 місце;
— за обсягом волонтерської роботи – 43 місце;
— за обсягом безпосередньої допомоги – 118 місце.

Глобальні кризи, які торкаються українців, сприяють консолідації та зростанню рівня благодійності. Не останню роль відіграють і культурні зрушення та збільшення впливу громадського сектору на процеси в країні. [12].

Із досліджень сприйняття українцями благодійності випливає, що такі фактори, як покращення умов життя, розвиток креативних підходів до благодійної діяльності та необхідність взаємодопомоги через пандемію Covid19 спричинили популяризацію благодійності та стимулювали участь українців різних соціальних груп. Особиста соціальна відповідальність вийшла на перший план, що є свідченням процесу формування громадянської свідомості та нових комунікаційних зв'язків між різними інститутами суспільства. Проте, у відсотковому співвідношенні до всього населення, кількість людей, залучених у доброчинність, була невеликою. Переважно це були люди з активною громадянською позицією і вже сформованими певними ціннісними мотивами. Повномасштабне вторгнення російських військ в Україну стало найбільшим тригером за часи незалежності, який спричинив зміни в національній свідомості великої кількості населення, а також вивів поняття благодійності на новий рівень

– як кількісний, так і якісний. Так, згідно з дослідженням Zagoriy Foundation 84% жителів України зауважили, що масштаби благодійності зросли [13].

Нова українська традиція благодійності все ще перебуває в процесі становлення та відновлення ціннісних орієнтирів. Благодійність трансформувалася у світське явище, яке є проявом не лише особистісних якостей, але й громадянської свідомості. Благодійність в Україні стає важливим соціальним інститутом. Це проявляється і в державній політиці. Національним інститутом стратегічних досліджень визначено наступні виклики для розвитку благодійності в Україні [12]:

1 Проблема ефективності механізму захисту від шахрайства й інших зловживань у сфері благодійництва. За даними Державної служби фінансового моніторингу однією з загроз використання неурядових організацій у злочинних цілях у звіті зазначається переадресація фінансових коштів, зібраних на благодійні цілі, на користь терористичних організацій. Одержуючи статус благодійних і звільнившись від оподатковування, вони можуть використовуватися для територіального переміщення коштів через філії або для матеріально-технічної підтримки терористів та сепаратистів (безпосередньо або як прикриття для їхніх дій).

Найбільш поширеними способами шахрайства є публічний збір благодійних пожертв, збір коштів на благодійність через он-лайн ресурси й переказ коштів на банківські картки. Чинне законодавство не містить належних норм про відповідальність за порушення законодавства у сфері благодійницької діяльності, які б запобігали зловживанню з боку недобросовісних осіб, а поширення випадків шахрайства при зборі благодійних пожертв негативно впливає на рівень довіри громадян до БО та створює перепони до мотивації благодійництва.

2 Потребують подальшого розвитку інструменти державного стимулювання благодійництва в Україні (особливо в контексті врахування досвіду країн Європейського Союзу). Незважаючи на існування певних податкових пільг для благодійників, їх використання не стало поширеною

практикою через потенційну прибутковість, складне адміністрування й потенційний ризик додаткових податкових перевірок. Серед них виділено фінансова підтримка благодійних організацій за рахунок запровадження моделі «відсоткової філантропії». Така модель допомагає вирішити одразу декілька важливих завдань:

- надає громадянам право брати участь в адмініструванні частини свого податку,
- збільшує ресурси організацій соціально-культурної галузі,
- розвиває культуру благодійності серед платників податків і рівень фінансової грамотності населення.

Така практика є поширеною в Угорщині, Литві, Польщі, Румунії, Словаччини та Італії. У 1996 році саме Угорщина стала першою країною, яка на законодавчому рівні запровадила модель «відсоткової філантропії», її приклад наслідувала Словаччина, потім Польща запровадила 1-відсоткову систему, а Литва – 2-відсоткову. У Словаччині й Угорщині правом переадресації податку скористались 30–40 % громадян в останні роки існування цього механізму [14].

Узагальнено виклики сучасності для благодійних організацій в Україні демонструє рисунок 1.4.

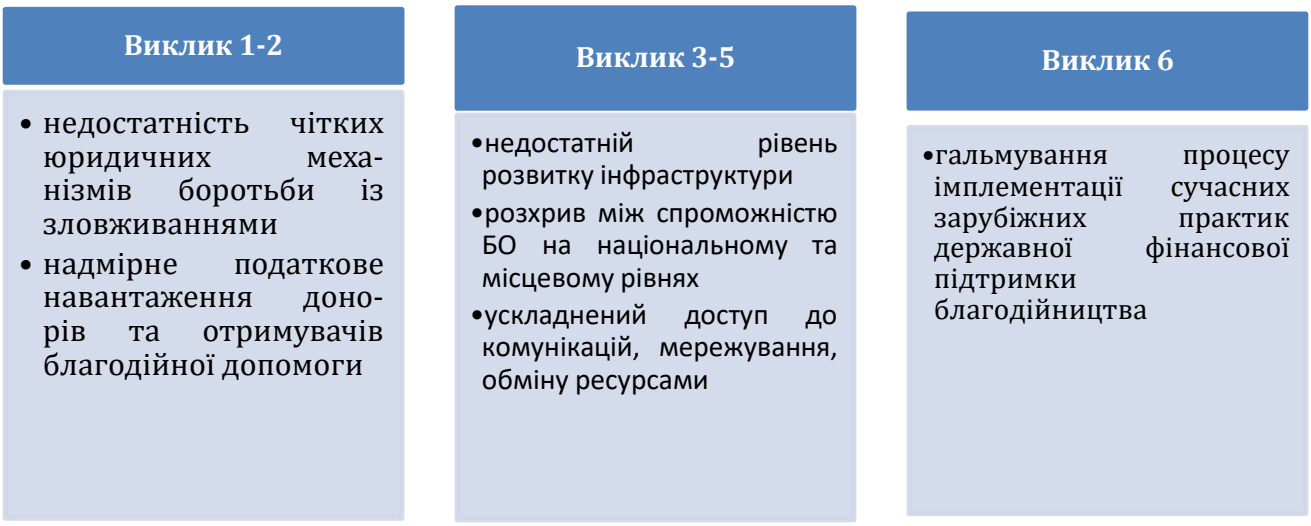

Рисунок 1.4 – Виклики сучасності для благодійних організацій в Україні

Таким чином, основними викликами є: відсутність чітких юридичних механізмів для протидії зловживанням; високий податковий тиск на донорів і

отримувачів благодійної допомоги; уповільнення впровадження сучасних закордонних практик державної фінансової підтримки благодійництва. недостатній рівень розвитку інфраструктури; розрив між спроможністю БО на національному та місцевому рівнях; ускладнений доступ БО місцевого рівня до комунікацій, мережування, обміну ресурсами.

Висновки до розділу1

Розділ присвячено теоретичним засадам управління благодійними організаціями в умовах сучасних викликів. Під благодійністю ми розуміємо безоплатну передачу матеріальних та нематеріальних засобів з метою надання допомоги для вирішення суспільних проблем. З'ясовано, що досить часто як синонім поняття «благодійність» використовується поняття «філантропія». Визначено історичні етапи розвитку благодійництва. Їх є три. Благодійна організація в Україні може бути створена як благодійне товариство; благодійна установа; благодійний фонд. Описана сутність та відмінні ознаки цих установ. Визначено сфери благодійної діяльності та її види.

Діяльність благодійних організацій обумовлюється особливостями та специфікою управління. Описано порядок державної реєстрація та державний контроль у сфері благодійної діяльності. Визначено внутрішньо-організаційні засади діяльності благодійних організацій. Ними є: кадрове забезпечення; координації дій; планування; формування установчих документів.

Досліджено місце Україна у рейтингу благодійності. Глобальні кризи, які торкаються українців, війна росії проти України сприяли консолідації та зростанню рівня благодійності. Благодійність в Україні стає важливим соціальним інститутом. Основними викликами, які стоять перед благодійними організаціями нині є: недостатність чітких юридичних механізмів боротьби із зловживаннями; надмірне податкове навантаження донорів та отримувачів благодійної допомоги, гальмування процесу імплементації сучасних зарубіжних практик державної фінансової підтримки благодійництва.

Розділ 2 Діагностика діяльності благодійних організацій та чинників, що визначають необхідність розвитку

2.1 Сучасні тенденції розвитку благодійних організацій в Україні

Кількість благодійних організацій в Україні після 2013 року демонструє активний приріст. У 2021 році їх кількість налічувала 20 499 одиниці, що на 38% більше ніж у 2013 . Впродовж 2021- 2023 років їх кількість зросла на 43%. Кількість громадських організацій збільшилось на 6,1%, ОСББ на 5,4% (рис. 2.1).

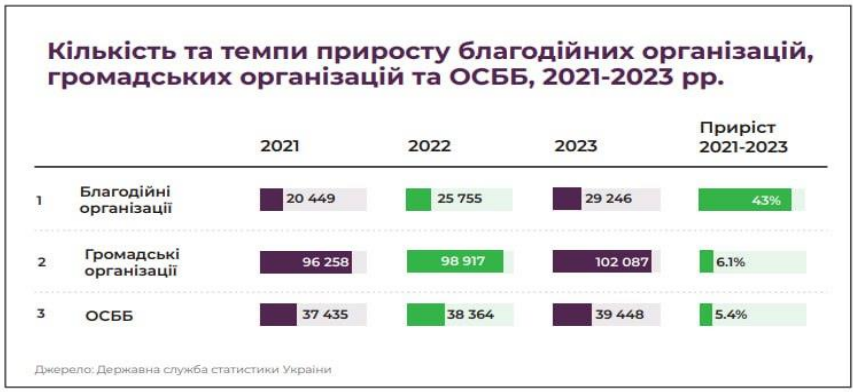

Рисунок 2.1 – Динаміка кількості благодійних організацій
Джерело: [15, с.27]

Рисунок 2.2 демонструє динаміку кількості реєстрацій нових благодійних організацій. Сплеск спостерігаємо у 2022 році. Їх кількість сягнула 6367 одиниць. У той час коли у 2023 році нових організацій було зареєстровано тільки 4988 одиниць.

Рисунок 2.2 - Динаміка кількості зареєстрованих нових благодійних організацій
Джерело: [15]

Нерівномірною є регіональна реєстрація нових благодійних організацій у 2022 році. Наймасовіші відкритя спостерігаємо у Київській (2169), Львівській (609), Харківській (561) та Одеській (414) областях (рис.2.3).

Рисунок 2.3 – Географія реєстрації нових благодійних організацій

Джерело: [15]

Велика кількість благодійних організацій призвела до зростання рівня благодійної допомоги. Українці масово долучалися до благодійності після 24 лютого 2022 року. Цьому спряли і волонтерські фонди. Водночас високим є і рівень долучення соціального оточення. Активно кейси благодійної допомоги фігурували у соціальних мережах. Більш як половина мешканців України особисто активніше включилася у благодійну чи волонтерську роботу. Аналіз регіональної специфіки засвідчив, що більш активно в благодійну й волонтерську роботу включилися мешканці центральних і західних областей. Натомість на сході країни більш помітна робота благодійних організацій та волонтерських ініціатив. Найбільш активно в допомогу включилося населення віком 18–49 років.

Проте у 2023 році спостерігаємо зменшення кількості зареєстрованих благодійних організацій (рис. 2.4). Аналіз регіональних особливостей показав, що на заході та в центрі країни дещо частіше роблять грошові пожертви, долучаються як волонтери, організовують публічні збори благодійних пожертв

та проводять/беруть участь у благодійних заходах, оплачують гуманітарні потреби.

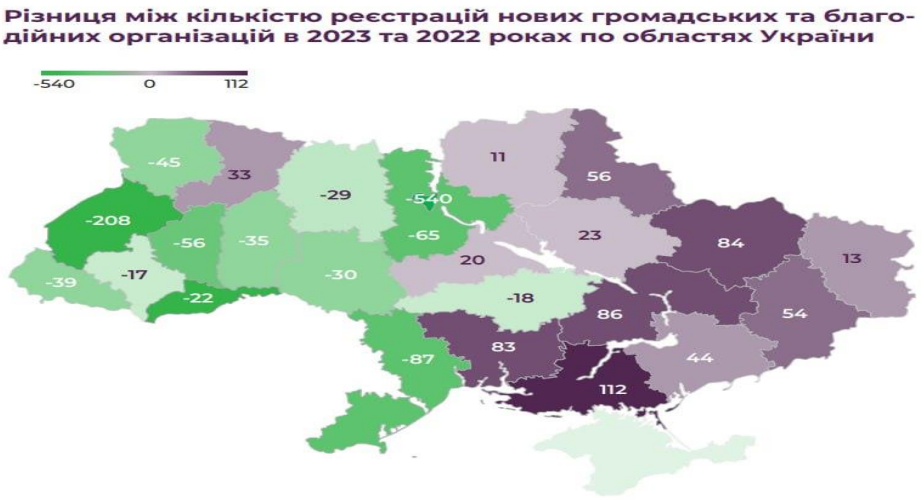

Рисунок 2.4 – Різниця в кількості зареєстрованих організацій в областях України

Джерело: [15]

На заході частіше надавали притулок у власному помешканні. У центрі найчастіше оплачували гуманітарні потреби. На сході дещо менше, ніж в інших регіонах, допомагали їжею, одягом, ліками та рідше перераховували частку доходів від свого бізнесу. Всі організації, які були засновані до початку російського вторгнення, намагалися зберегти свої традиційні джерела надходжень фінансових ресурсів. У той же ж час спостерігаємо відтік донорських коштів. В першу чергу, це стосується державного фінансування за програмами надання соціальних послуг, а також тих проектів, які спрямовані на потреби, які видаються менш актуальними в умовах воєнного часу.

Найчастіше мешканці України в умовах війни надсилали кошти на державний рахунок ЗСУ та банківські картки тим, хто потребував фінансової підтримки. Найпопулярніші організації, яким українці пожертвували кошти [16]:

– Фонд “Повернись живим” (43%)

– Благодійний фонд Сергія Притули (42%).

– UAnimals, організація з порятунку тварин (25%)

– ЮНІСЕФ – 23%,

– Українське Товариство Червоного Хреста – 21%.

– Благодійний фонд “Таблеточки” (19%),

– Фандрейзингова платформа United24 (17%)

– Благодійна платформа Dobro.ua (17%)

Чим вищий рівень освіти й доходів людини, тим активніше вона долучається до благодійності. Так, серед людей із вищою освітою благодійників 90%, серед осіб із середньою спеціальною освітою – 84%, із середньою освітою – 79%; частка благодійників серед найбідніших складає 71%, серед найзаможніших – 95%. [16, с.17].

Збільшення кількості благодійних організацій не призвела до збільшення працівників у них (рис.2.5). До війни залучалось на одну організацію в середньому 43,7%, а вже 2023 році 39,3% працівників.

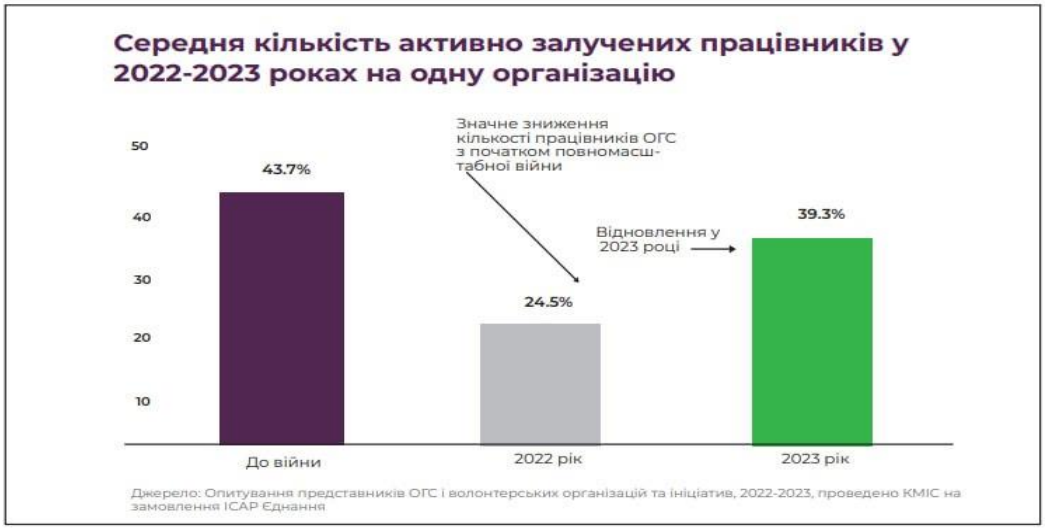

Рисунок 2.5 – Динаміка залучення працівників

Джерело: [15]

Рисунок 2.6 демонструє основні сфери діяльності благодійних організацій

Як бачимо, допомога армії та допомога постраждалим під час війни є пріоритетними видами допомоги. Це свідчить про значний рівень довіри до благодійних фондів. Якщо брати до уваги регіональний зріз, то підтримати сектор готові 92% мешканців заходу та центру країни (проти 86% на півдні та сході).

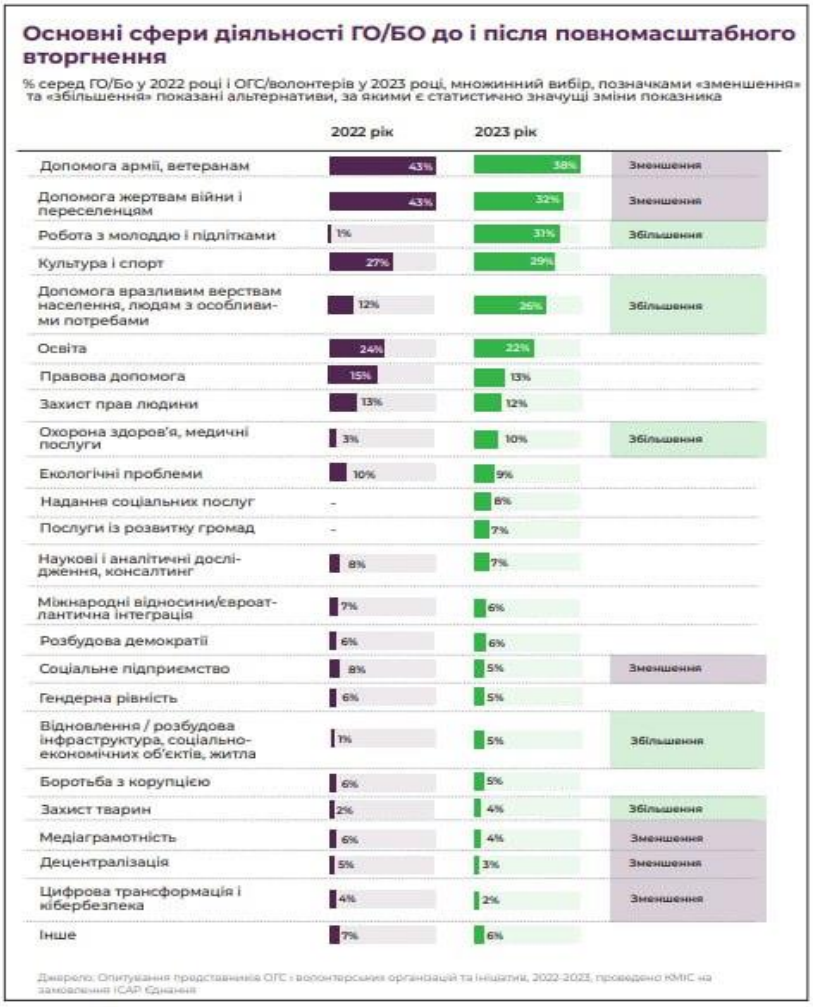

Рисунок 2.6 - Основні сфери діяльності благодійних організацій.

Джерело: [15]

Попри те що українці найбільше довіряють міжнародним благодійним фондам, а найменше – місцевим, свої кошти й сили вони радше віддадуть останнім. Це пов'язано з тим, що місцеві БФ ближчі як фізично, так і ментально (легко можнаприйти в офіс, є якісь знайомі, які в них задіяні, менш забюрократизовані тощо). Всеукраїнським благодійним фондам більше готова сприяти молодь (31–38% серед людей віком 18–39 років проти 21–24% серед респондентів, старших за 40 років). Чим старшими є респонденти, тим менше вони схильні допомагати згаданим організаціям [16].

Благодійні організації України активно впроваджують інноваційні технології для підвищення ефективності вашої роботи, залучення ресурсів і взаємодії з громадськістю. Основні напрями використання таких технологій:

- Цифрові платформи та мобільні додатки для збору коштів

- Технології блокчейну
- - Big Data та аналітика
- Штучний інтелект (AI)
- Платформи для волонтерства
- Соціальні мережі та цифровий маркетинг
- Електронна комерція для благодійності
- Технології віддаленої роботи та управління
- Має місце гейміфікація благодійності

Українські благодійні організації, зокрема в умовах війни, активно адаптують і впроваджують ці технології, щоб максимально ефективно реагувати на виклики.

2.2 Загальна характеристика благодійної організації «Карітас України»

«КАРІТАС УКРАЇНИ», код ЄДРПОУ 21695710 зареєстровано 11.01.1999. Карітас України входить в найбільшу міжнародну мережу благодійних організацій у світі та Європі. Історія створення організації сягає 115-років. Вона об’єднує 165 національних організацій з 200 країн світу.

Вид діяльності зареєстровано за КВАД 88.99 - Надання іншої соціальної допомоги без забезпечення проживання.

«Карітас» – це любов, що пізнається через допомогу ближньому.

Робота «Карітасу України» сфокусована на таких основних напрямах:

- Допомога дітям, молоді та сім’ям, які перебувають у кризі
- Охорона здоров’я
- Допомога людям з особливими потребами
- Соціальні проблеми міграції
- Допомога в надзвичайних ситуаціях
- Розбудова громад

Місія «Карітасу України» полягає у тому, щоб забезпечити **р**озвиток традицій доброчинної діяльності та здійснення соціальної роботи, виходячи із християнських морально-етичних цінностей.

Мета Карітасу України: розробка та впровадження національних програм для забезпечення соціальної допомоги та підтримки найбільш потребуючого населення України, незалежно від національної приналежності чи віросповідання.

Принципи Карітасу України демонструє рис.2.7

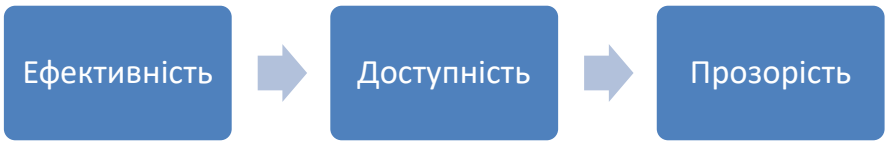

Рисунок 2.7 – Принципи роботи Карітасу

Карітас України сьогодні це:

- Більше 40 регіональних організацій , розташованих у 20 областях нашої держави.
- Команда з понад 1 000 співробітників і волонтерів.
- Допомога людям у потребі.
- Мільйони осіб, які змогли покращити свій стан за рахунок матеріальної, соціальної, психологічної та юридичної допомоги,
- Системний та комплексний підхід до рішення соціальних питань
- Висока професійна підготовка співробітників, які активно беруть участь у власних та партнерських тренінгах, семінарах, конференціях; стажування в Україні та за кордоном.
- Наукові методи в соціальній роботі. Персонал проводить власні дослідження проблем безробіття, медицини, міграції, безпритульності, сирітства і вуличного способу життя дітей та молоді, інтеграції людей з інвалідністю тощо.
- Практична та ефективна соціальна і матеріальна допомога
- Довготривала співпраця з українськими та міжнародними благодійними фондами, громадськими організаціями і державними структурами , яка сприяє успішній діяльності

- Постійний обмін досвідом з мережею Карітасу ,

Ця організація є прикладом того, як комплексно, професійно та ціннісно орієнтована діяльність здатна кардинально змінювати життя людей.

У нашому дослідженні більш детальніше зупинимося на діяльності однієї із регіональних організацій - *Благодійна організація Благодійний фонд «Карітас-Надвірна»*. Вона функціонує з 2001 року. Її адреса:

м. Надвірна, вул. Котляревського, буд. 4а, Надвірнянський район, Івано-Франківська область.

Форма власності – приватна.

Балансоутримувач (власник) – БО БФ «Карітас-Надвірна».

Керівник закладу – Будзак Андрій Романович.

Ініційовано внесення об’єкту до переліку МТП, що формується Мінреінтеграції.

У 2024 році додано двох засновників, а саме:

1Благодійна організація «БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД «КАРІТАС КОЛОМИЯ»

2Релігійна громада (парафія) святого священомученика Йосафата Коломийської єпархії української греко-католицької церкви селища Битків Надвірнянського району Івано-Франківської області

Основна мета діяльності БО БФ «Карітас-Надвірна» – надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів (отримувачів благодійної допомоги) у сферах благодійної діяльності, а також розвиток та підтримка цих сфер у суспільних інтересах; сприяння духовному відродженню громадян України. Місія «Карітас-Надвірна» – творити Простір любові, милосердя, доброти, допомоги та підтримки для людей в потребі, об’єднувати для служіння на основі християнських цінностей. Структуру благодійної організації представлено на рисунку 2.8.

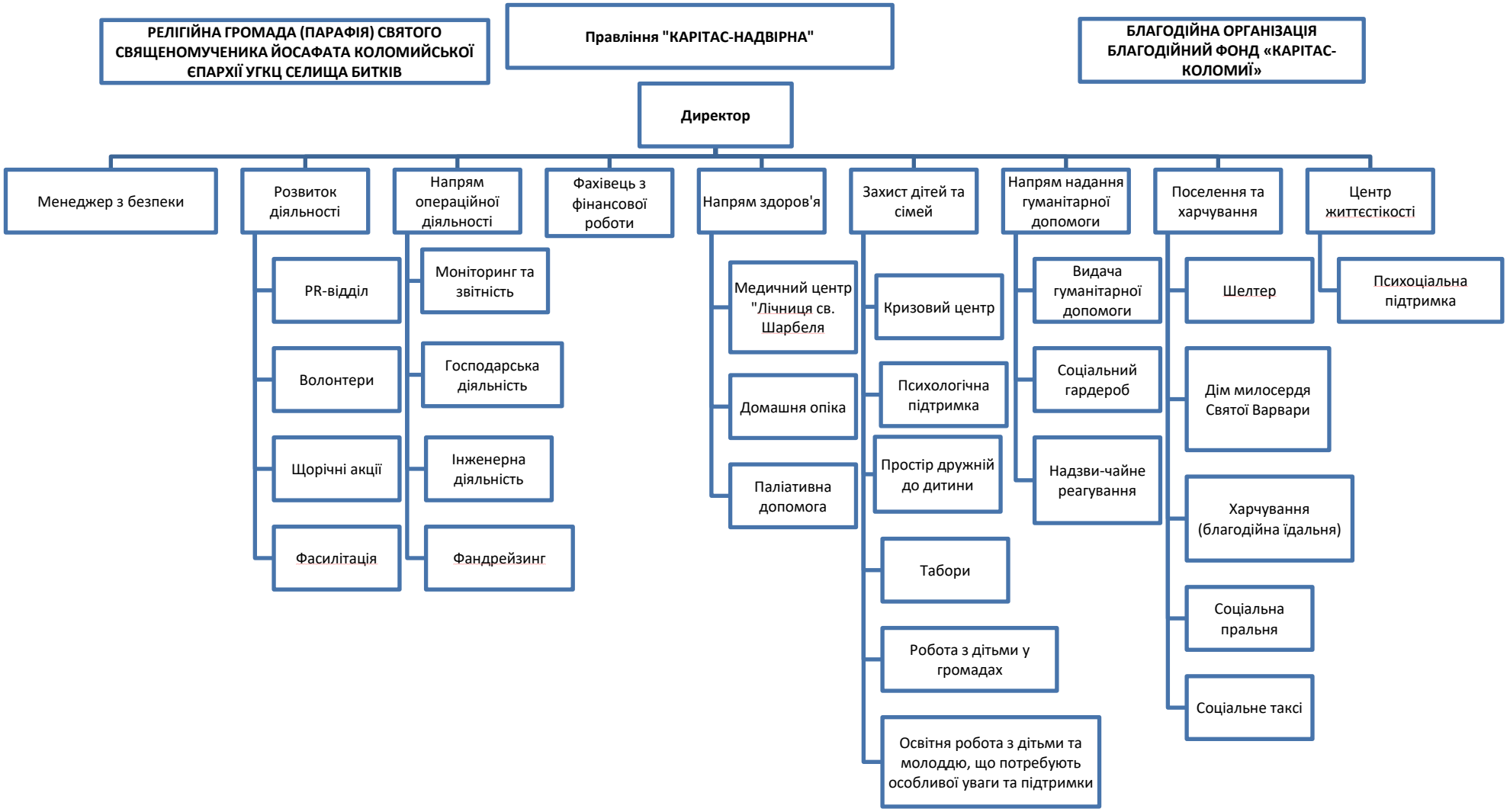

Рисунок 2.8 - Структура благодійної організації благодійного фонду «Карітас-Надвірна»

Напрями діяльності:

- Благодійна їдальня на базі соціального центру.
- Допомога малозабезпеченим та кризовим верствам населення, ВПО продуктами харчування, засобами гігієни, одягом та речами першої необхідності.
- Надання прихистку людям, постраждалим через війну
- Психологічна підтримка.
- Праця з дітьми та молоддю з кризових сімей та внутрішньо переміщених сімей.
- Прокат засобів для реабілітації хворих з ураженням опорно-рухового апарату.
- Літні дитячі табори.
- Робота Просторів дружніх до дітей.
- Група самодопомоги для осіб з інвалідністю (кафе "Ковчег").
- Соціальна послуга для одиноко проживаючих осіб.
- Соціальне таксі, соціальна пральня, соціальний гардероб.
- Робота медичного центру "Лічниця святого Шарбеля".
- Надання послуги з паліативного догляду вдома.
- Функціонування центру життєстійкості.

Аналізуючи структуру можемо сказати, що благодійна організація благодійний фонд «Карітас-Надвірна» є своєрідним ХАБом - зв’язуючою ланкою, де інтереси і потреби людей задовольняються через можливості інших осіб чи організацій. Це місце, де допомога стає реальністю, де кожен знаходить підтримку, розуміння й тепло. Карітас Надвірна – - виступає тією організацією що акумулює відомості про людей у потребі, аналізує та систематизує інформацію про потреби та залучає організації, інших людей для вирішення нагальних потреб.

2.3 Аналіз та оцінка діяльності благодійної організації благодійного фонду «Карітас-Надвірна»

Оцінка благодійних організацій базується на кількох критеріях, серед яких основними є результативність реалізованих програм і проектів, а також раціональне використання ресурсів. Аналіз їхньої діяльності допоможе мінімізувати ризики, зміцнити довіру суспільства. Критерії оцінки благодійних організацій представлено на рисунку 2.9. Таких критеріїв є вісім.

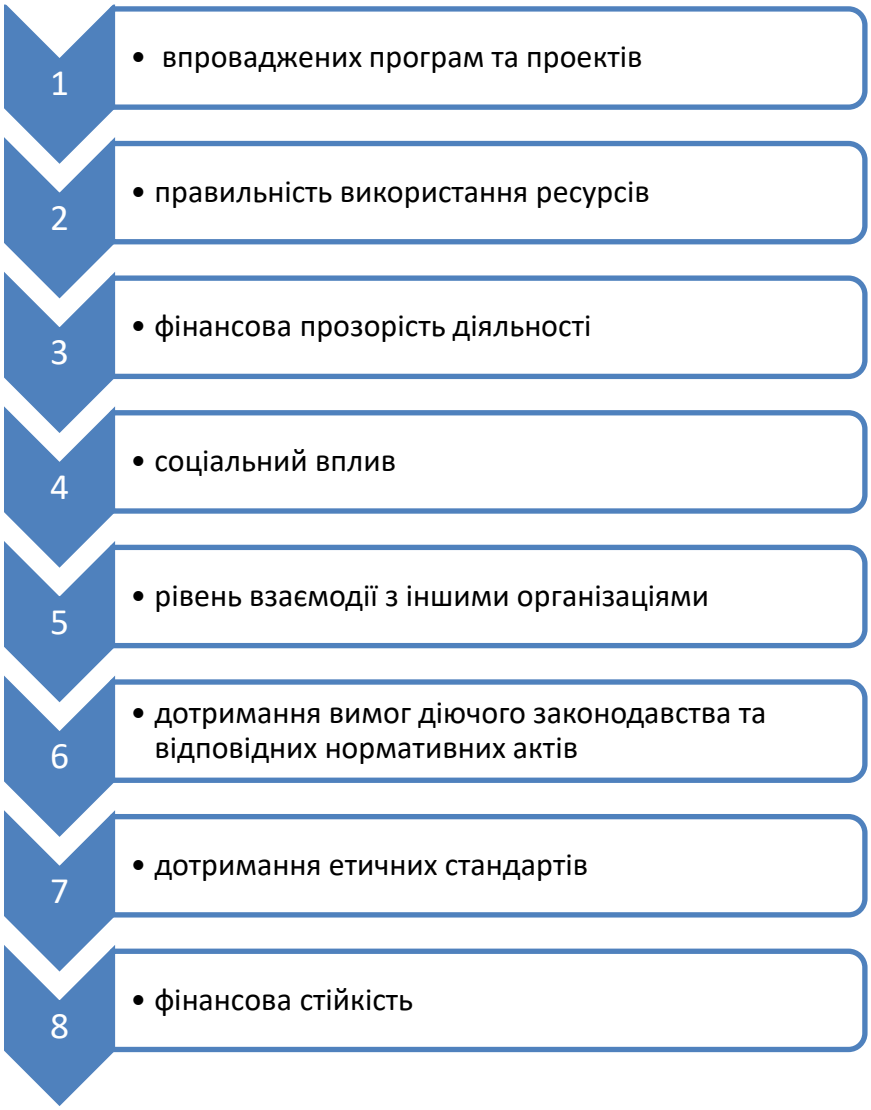

Рисунок 2.9 - Критерії оцінки благодійних організацій

Фінансова прозорість є ключовим аспектом діяльності благодійних організацій. Вони повинні регулярно публікувати річні звіти про бюджет та його використання, забезпечуючи відкритий доступ до фінансової інформації. Для підвищення довіри часто залучають сторонні аудиторські компанії.

Фінансова ефективність збільшується тим, як розподіляються витрати. У добросовісних фондах основна частина бюджету тоді спрямовується на фінансування програм та послуг, як мінімізуються адміністративні витрати. Важливим є постійний моніторинг реалізованих проектів і оцінка їх.

Соціальний вплив також змінює значну роль. Організація повинна регулярно звітувати про кількість осіб, які отримали допомогу, та оцінювати якісні зміни в житті реципієнтів: покращення житлових умов, доступ до освіти, медичне лікування тощо. Також враховуються відгуки донорів, волонтерів та бенефіціарів. Результати соціальних опитувань мають бути оприлюднені.

Одним із критеріїв оцінки фондів є рівень співпраці з іншими організаціями: укладені партнерські угоди, реалізація спільних ініціатив, участь у форумах та обмін досвідом із волонтерськими чи громадянами.

Діяльність фонду повинна відповідати чинному законодавству та нормативним актам. Організація має підтримувати етичні стандарти у всіх аспектах своєї роботи, а також оперативно адаптувати процедури до змін у праві.

Важливою є й система управління. Керівники та співробітники мають дотримуватись встановлених правил та етичних норм. Необхідно впроваджувати механізми внутрішнього контролю та перевірок. Фінансова стійкість фонду можна оцінити за наявністю стратегії розвитку.

Одним із ключових аспектів діяльності організацій є процес залучення фінансування. Для цього застосовуються різноманітні методи: отримати пожертву від приватних осіб і підприємств; проведення благодійних заходів, таких як концерти, ярмарки та виставки; партнерство з бізнесом; використання інших можливих способів збору коштів. Динаміку одержаного фінансування демонструє рисунок 2.10.

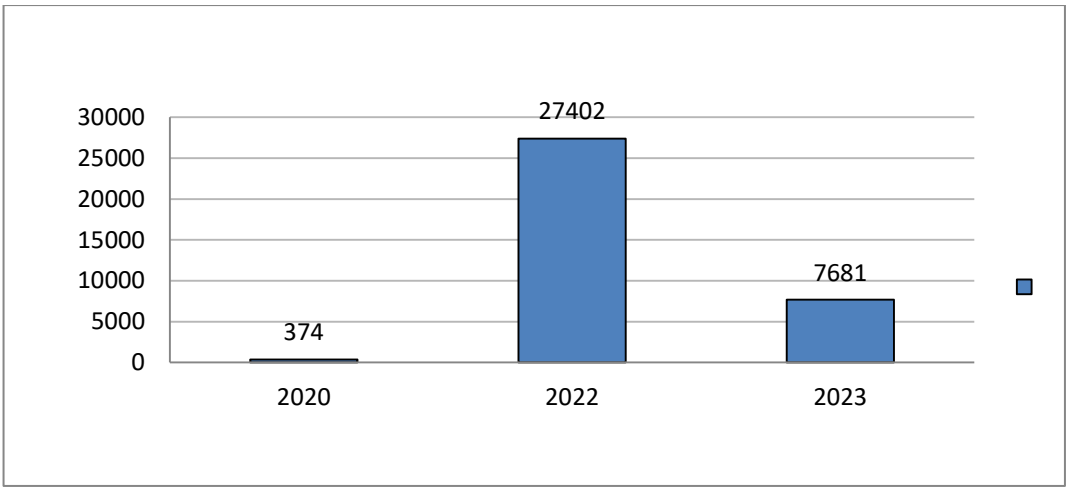

Рисунок 2.10 – Динаміка доходу, тис.грн.

Спостерігаємо не стійку тенденцію. Якщо у 2020 році надійшло 374 тис. грн., у 2022-27402 тис.грн., то вже у 2023 році тільки 7681 тис.грн.

Охарактеризуємо основні проєкти «КАРІТАС-НАДВІРНА».

1 Проєкт «Гідна допомога ВПО у західній частині України», за фінансування Гуманітарного фонду України (UGF), у партнерстві з Надвірнянською районною радою, організувало тимчасове житло для проживання внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Заклад розташований в центральній частині міста. У пішій доступності знаходяться, зупинки громадського транспорту, продуктові магазини, відділення пошти, банк, дитяча лікарня, школа, дитячий садок, ЦНАП. Загальна місткість МТП – 48 місць. В даний час тут проживають 40 людей з числа ВПО, 6 чоловіків, 23 жінок, з яких 12 дітей, 11 людей літнього віку та 2 людини з інвалідністю. ВПО із Запорізької, Харківської, Херсонської, Донецької та Луганської областей. Проживання для ВПО здійснюється на безоплатній основі.

2 *Проєкт* «Як вдома: Притулок для довготривалого проживання внутрішньо переміщених осіб». *Це вже другий прихисток для ВПО.* Тут планують поселити 50 переселенців, а при потребі — і до 70. Будівля, де нині працює шетлер, зведена ще в 1924 році. Раніше тут була лікарня. Та останні 3 роки приміщення було в занедбаному стані.

Більшість грошей на будівництво прихистку залучили від міжнародних донорів. *“Карітас Корея”* виділив 2 млн 700 тис. грн. Пасічнянська сільська рада нам допомогла — дала в межах одного мільйона. Також були залучені кошти різних меценатів та жертводавців. Теж приблизно мільйон гривень”,

Окрім шелтера у селищі Битків планують започаткувати соціальне підприємництво — створити комплекс "Проживай і працюй", щоб забезпечити переселенців робочими місцями. Ведуться переговори з "Укрнафтою" щодо передачі профілакторію "Плай". Тут заплановано облаштування кондитерського цеху, пекарні, цеху для сортування м’ясних виробів.

3 Проєкт «Облаштування шелтеру для довгострокового перебування «як удома» ВПО», за підтримки Міжнародного фонду "Відродження" та CARE Deutschland e.V. в рамках Грантової гуманітарної програми «Гуманітарна солідарність». В рамках проекту закуплено побутову техніку для облаштування шелтерів та створено належні умови для ВПО.

4 Проєкт "Emergency Appeal" - "Реагування на надзвичайні ситуації внаслідок бойових дій в Україні. Протягом 3-х років надає прихисток ВПО, організовує харчування для них та надає гуманітарну допомогу у вигляді продуктових наборів та засобів гігієни.

5 Проєкт «Підтримка стійкості надання медичних послуг в контексті гуманітарної ситуації в Україні» (Cordaid) – проект, в рамках якого в організації відкрито медичний центр «Лічниця св.Шарбеля», де пацієнти мають змогу отримати безкоштовно медичні послуги первинної ланки.

6 Проєкт «Паліативна допомога для вразливих категорій населення в Україні», метою якого є покращення якості життя пацієнтів із серйозними захворюваннями чи станами, які потребують паліативної допомоги, шляхом надання якісних та ліцензованих послуг відповідно до державних стандартів України.

7 «Домашня опіка в Пасічнянській ТГ» - програма, в рамках якої в Пасічнянській громаді наш Фонд надає соціальні послуги «Догляд вдома» 35 бенефіціарам, а також послуги з соціальної профілактики для сімей ВПО і СЖО

350 дітям, які проживають в громаді, з акцентом на віддалених гірських населених пунктах

8 Центр життєстійкості, в якому фахівці Фонду надають комплексну соціальну послугу з формування життєстійкості: на підтримку та зміцнення ментального здоров'я, зниження загального рівня стресу і тривожності мешканців громади, формування навичок першої психологічної допомоги, навчання стресостійкості та адаптації до кризових ситуацій.

9 Проєкт «Реагування на критичне становище ВПО та постраждалого місцевого населення: посилення громад у східних та західних областях України», що має на меті надати мультисекторальну, важливу допомогу людям, які проживають у колективних центрах.

Окрім цих проектів щорічно проводять благодійні акції "Шкільний портфелик", "Різдвяна свічка", "Нагодуй бідного", "Великодній кошик", «Допоможи Св.Миколаю». Так, благодійною акцією «Шкільний портфелик» можуть скористатися такі учасники: діти з інвалідністю; діти учасників бойових дій; діти, батьки яких загинули під час війни; діти з вимушено переселених родин; діти з малозабезпечених багатодітних сімей; діти інвалідів I-II групи.

Наступним видом діяльності благодійної організації благодійного фонду «Карітас-Надвірна» є гурток "Духовна опіка". Він організований для *діток від 6 до 14 років. Мета- позашкільні навчально-виховні заняття.* Соціальні педагоги проводять такі заняття гуртка на десяти локаціях. В програмі: цікаві ігри та квести, захоплюючі заняття з української та англійської мови, цікавої математики, катехізація, майстер класи з декоративно-прикладного мистецтва, екскурсії для дітей по Україні та паломницькі поїздки, а також літні табори.

Проєкт кав'ярня-пекарня «Ковчег». Метою її створення була соціалізація молоді із синдромом Дауна. До проекту долучилися районна та міська влада, підприємці. Волонтери обладнали приміщення, здійснили благоустрій. «Сонячну» молодь залучено до випікання кондитерських виробів, а також обслуговування відвідувачів молодіжного кафе. Допомогу одержано для проекту з партнерського міста Крнов (Чеська Республіка). Передано мініпекарню та

дитячий майданчик. Тут планується проведення різноманітних заходів. *«Ковчег»* буде місцем, де особлива молодь, що відвідує Карітас, отримає перше в своєму житті місце праці, де вони зможуть не тільки отримувати соціальні послуги, а й надавати їх (рис. 2.11).

Рисунок 2.11 - Кав’ярня-пекарня «Ковчег».

Окрім вищезазначених проєктів благодійна організація благодійного фонду «Карітас-Надвірна» надає гуманітарну допомогу, одягом, продуктовими наборами та засобами гігієни постраждалим від війни та вимушено переміщеним особам, які звертають за допомогою.

Оцінити фінансову прозорість ми не змогли. На сайті відсутні річні звіти використання коштів. Не була доступною і інформація стосовно фінансування програм та проектів, не висвітлені аспекти адміністративних витрат. Такий критерій як соціальний вплив нам вдалося оцінити тільки частково. Результати соціальних опитувань були представлені не повною мірою. Рівень співпраці з іншими організаціями є досить високий. Має місце реалізація спільних ініціатив та обмін досвіду.

Діяльність фонду повинна відповідає чинному законодавству та нормативним актам. Нами встановлено, що працівники дотримуються етичних стандартів у всіх аспектах своєї роботи. Періодично діє внутрішній контроль за діяльністю працівників та перевірку надання допомоги. Фінансова стійкість фонду є низькою, адже відсутня стратегія розвитку благодійної організації.

SWOT аналіз представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – SWOTаналіз БО благодійного фонду «Карітас-Надвірна»

Сильні сторони	*Слабкі сторони*
- Наявність розгалуженої партнерської мережі - Налагоджені види надання соціальних послуг - Висока довіра до організації - Налагоджена взаємодія з усіма зацікавленими сторонами - Велике бажання надавати допомогу тим, хто цього потребує - Діяльність ведеться у межах чинного законодавства - Працівники дотримуються етичних стандартів	- Низька інформованість населення щодо своєї діяльності - Відсутність стратегії розвитку; - Відсутність звітів про використання коштів - Недостатня кількість компетентних фахівців - Емоційне вигорання працівників організацій - Низька фінансова стійкість - Недостатній рівень розвитку інфраструктури
Можливості	*Загрози*
- Покращити інформування населення - Розширення видів соціальних послуг - Збільшення доходу БО - Освоєння нових технологій в обслуговуванні. - Підвищення кваліфікації персоналу організації - Покращення емоційного стану працівників - Розшити кількість донорів - Посилити фінансову стійкість	- Ескалація російської агресії - Дефіцит висококваліфікованих кадрів - Жорстка конкуренція за донора Нецільове використання благодійних коштів - Труднощі у фінансуванні - Фізична безпека команди й майна організації Недостатня увага з боку держави і місцевої влади

БО благодійний фонд «Карітас-Надвірна» має розгалужену партнерську мережу (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 - Партнерська мережа Карітас [18]

Назва партнерів	Опис діяльності
1	2
Caritas Germany	католицька асоціація незалежної допомоги в Німеччині. У своїх приблизно 25 000 закладах і службах Карітас пропонує ефективну допомогу людям, які опинилися у складних життєвих обставинах.
Caritas Denmark	гуманітарна організація католицької церкви, є частиною Карітас Данії співпрацює з католицькими парафіями та школами в Данії, щоб підтримувати проєкти на національному та міжнародному рівнях. Фінансується приватними донорами та Міністерством закордонних справ Данії, є членом Global Fokus, датської мережі НГО.

	Продовження табл. 2.2
Caritas Europa	мережа осередків надання гуманітарної допомоги з розвитку і надання соціальних послуг. Заснована у 1971 році як Eurocaritas. У 1992 році перейменована у Caritas Europa. Секретпаріат організацій і знаходиться в Брюселі, Бельгія.
Карітас Норвегії	Caritas Norway працює як незалежна гуманітарна організація. На міжнародному рівні працює переважно через партнерство з іншими єпархіальними та національними організаціями Caritas, Caritas Internationalis та Caritas Europa.
Kyivstar	соціально відповідальна компанія, яка активно працює в цьому напрямку з 2006 року. Як лідер телекомунікаційного ринку вважає своєю місією відкривати нові можливості для України та змінювати життя людей на краще. Саме цей принцип закладено в основу стратегії корпоративної соціальної відповідальності компанії, основними напрямками якої є: цифрова інклюзія, розвиток підприємництва, безпека в інтернеті, корпоративне волонтерство та партнерство заради миру.
Cordaid	міжнародна організація з надання допомоги в надзвичайних ситуаціях та розвитку, яка працює на основі цінностей, переважно в країнах, які постраждали від конфліктів. Заснована у 1999 році. Головний офіс знаходиться у Гаазі, Нідерланди.
Caritas Austria	організація соціальної допомоги Римо-Католицької Церкви та член Caritas Internationalis, яка була заснована у 1903 році. В Австрії дев'ять єпархій. Кожна єпархія звітує перед установою Карітас, яка підпорядковується єпархіальному єпископу, а не Карітасу Австрії.
Caritas Spain	офіційна організація Католицької Церкви в Іспанії з благодійності та соціальної допомоги, заснована Іспанською єпископською конференцією.
Caritas Internationalis	конфедерація 164 регіональних католицьких допомогових служб, організацій соціальної роботи та міжнародного розвитку, які працюють більш ніж у 200 країнах і територіях усього світу.
Caritas Polska	благодійна установа Католицької Церкви та найбільша соціальна та благодійна організація в Польщі, яка надає професійну, багатовимірну допомогу ізольованим, бідним та тим, хто йде по життю з різними недоліками. Caritas Polska посилається на чітко визначені євангельські цінності
Caritas Belgium	частина всесвітньої мережі Caritas Internationalis Римо-Католицької Церкви. Зосереджується на 3 темах: окрім подолання бідності , це християнська ідентичність і душпастирство, а також добровільне зобов'язання.

	Продовження табл. 2.2
Caritas France	фундація, присвячена боротьбі з бідністю та відчуженням. Фонд Карітас Франції був створений у 2009 році. Наразі фонд фінансує та надає консультації ініціативам із боротьби з бідністю у Франції та в усьому світі: це проєкти, що задовольняють основні потреби найбільш вразливих верств населення, інноваційні проекти, ініціативи соціальної та солідарної економіки. З 2009 року фундація виділила понад 35,5 мільйонів євро на фінансування проектів
Caritas Switzerland	благодійний фонд, котрий прагне допомогти людям, які постраждали від бідності та є соціально незахищеними Карітас пропонує підтримку людям, які постраждали від бідності, а також займається розслідуванням причин бідності.
Caritas Korea	заснований у 1975 році - з місією побудови справжньої спільноти, сповненої християнської справедливості та любові, де знехтувані та бідні можуть вести гідне життя в турботливому суспільстві з божественним правом на самоповагу незалежно від віри чи вірування.
Caritas Latvia	благодійний фонд, заснований латвійськими католицькими церквами у 2004 році. Сьогодні є частиною міжнародної структури Caritas Internationalis та Caritas Europa.
Renovabis	благодійна організація Римо-Католицької Церкви в Німеччині, заснована в 1993 році для допомоги людям у Східній та Центральній Європі. Його головний офіс розташований у Фрайзінгу, Німеччина.
Catholic Near East Welfare Association	заснована Папою Пієм XI у 1926 році як підтримка для людей у потребі на Близькому Сході, у Північно-Східній Африці, в Індії та у Східній Європі.
Український гуманітарний фонд (UHF)	інструмент, доступним донорам для об'єднання їхніх внесків в єдині, нецільові фонди, щоб дозволити гуманітарним партнерам надавати своєчасну, скоординовану та принципову допомогу в рамках Планів гуманітарного реагування.
Союз Україн-ських Організацій в Австралії	центральне об'єднання українських громадських організацій в Австралії для репрезентації та координації праці, засноване 1950 у Мельбурні.
UNHCR (Управління Верховного комісара ООН у справах біженців)	агентство системи Організації Об'єднаних Націй, що займається захистом та підтримкою біженців, сприяє їх місцевій інтеграції, добровільному поверненню на батьківщину чи переселенню до третьої країни.
Procter & Gamble	американська транснаціональна корпорація зі штаб-квартирою у місті Цинцинаті, штат Огайо, США. Компанія P&G надає особливого значення турботі про суспільство через реалізацію соціальних і благодійних проектів.
AB InBev Efes	спільне підприємство найбільшої у світі пивоварної компанії Anheuser-Busch InBev, а також найбільшої пивоварної компанії Туреччини Anadolu Efes. На території України компанія має 3 броварні, які є соціально-відповідальними
ELEKS	IT-компанія з українським корінням, яка надає послуги з розробки програмних продуктів, консультування та забезпечення контролю якості.
Luxoft	входить до числа найбільших IT-компаній України, та створює інноваційні технологічні рішення для клієнтів у сферах фінансів, автомобілебудування, енергетики, ритейлу, охорони здоров'я, туризму, медіа та розваг, тощо.

Проведений SWOT аналіз вказує на потенційні можливості перспектив розвитку БО. Серед них: покращення інформування населення; розширення видів соціальних послуг; освоєння нових технологій в обслуговуванні; підвищення кваліфікації персоналу організації; покращення емоційного стану працівників; розширення кількості донорів; посилення фінансової стійкості.

Висновок до розділу 2

В другому розділі досліджено сучасні тенденції розвитку благодійних організацій в Україні. Встановлено, що кількість благодійних організацій в після 2013 року суттєво зросла. У 2022 році спостерігаємо сплеск новоутворених організацій -6,4 тис.од. Наймасовіші відкриття у Київській (2169), Львівській (609), Харківській (561) та Одеській (414) областях. Аналіз регіональних особливостей показав, що на заході та в центрі країни дещо частіше роблять грошові пожертви, долучаються як волонтери, організовують публічні збори благодійних пожертв та проводять/беруть участь у благодійних заходах, оплачують гуманітарні потреби. Найчастіше мешканці України в умовах війни надсилали кошти на державний рахунок ЗСУ та банківські картки тим, хто потребував фінансової підтримки.

Описано діяльність БО «Карітас України» та її однієї з філій – БО Благодійний фонд «Карітас-Надвірна». Визначено напрями діяльності. Представлено структуру.

Проведено аналіз та оцінку діяльності БО Благодійний фонд «Карітас-Надвірна». Встановлено, що на сайті відсутні річні звіти використання коштів, що вказує про неможливість оцінки фінансової прозорості. Не була доступною і інформація стосовно фінансування програм та проектів, не висвітлені аспекти адміністративних витрат. Такий критерій як соціальний вплив нам вдалося оцінити тільки частково. Результати соціальних опитувань були представлені не повною мірою. Рівень співпраці з іншими організаціями є досить високий. Має місце реалізація спільних ініціатив та обмін досвіду. Діяльність фонду відповідає чинному законодавству та нормативним актам. Працівники

дотримуються етичних стандартів у всіх аспектах своєї роботи. Періодично діє внутрішній контроль за діяльністю працівників та перевірка надання допомоги. Фінансова стійкість фонду є низькою. Проведено SWOT аналіз. Визначено потенційні можливості розвитку.

Розділ 3 Перспективи розвитку благодійних організацій

3.1 Стратегічні напрями розвитку благодійних організацій в Україні

Перспективи розвитку благодійних організацій в Україні слід розглядати з урахуванням прийнятої «Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки» [17]. Метою реалізації Стратегії є створення сприятливих умов для розвитку громадської ініціативи та самоорганізації, формування та діяльності інститутів громадянського суспільства, налагодження взаємодії між громадянами, згаданими інститутами та органами державної влади, органами місцевого самоврядування,

Сьогодні інститути громадянського суспільства функціонують у сфері суспільного життя: захист прав людини й громадянина, представлення інтересів різних соціальних груп, надання соціальних та інших послуг, здійснення благодійної й волонтерської діяльності, реалізація освітніх і культурних проектів, охорона навколишнього середовища тощо. Благодійні організації оперативно адаптуються до змінених суспільних потреб під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, користуючись високим рівнем довіри.

Стратегічними завданнями, які безпосередньо торкаються діяльності БО є [17]*:* створення правових, регуляторних та економічних умов для участі інститутів громадянського суспільства у наданні за бюджетні кошти суспільно значущих послуг (соціальних, реабілітаційних, послуг у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, довкілля, громадського порядку та інших), у тому числі шляхом:

- залучення інститутів громадянського суспільства до оцінки з урахуванням принципу субсидіарності потреб у суспільно значущих послугах, зокрема соціальних, оприлюднення інформації про її результати та заплановані видатки;

- сприяння участі інститутів громадянського суспільства у громадському контролі, моніторингу та оцінці якості надання суспільно значущих послуг за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;

- невключення вартості соціальних послуг, наданих та отриманих особами, включеними до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку на доходи фізичних осіб - отримувачів соціальних послуг;

-прозоре визначення критеріїв конкурсного відбору інститутів громадянського суспільства як виконавців державних, регіональних і місцевих програм (у тому числі цільових) та одержувачів бюджетних коштів у рамках таких програм;

-створення сприятливих умов для участі інститутів громадянського суспільства у державно-приватному партнерстві;

-розвиток соціального підприємництва шляхом:

Стратегія передбачає створення сприятливих умов для *розвитку соціального підприємництва* як медіатора розв'язання суспільних проблем;

- поширення моделі та кращих практик соціального підприємництва на соціокультурну сферу з метою підвищення її життєздатності;

- сприяння просуванню та заохоченню соціальних змін і позитивних моделей поведінки шляхом розширення мікрофінансових стимулів для соціального підприємництва;

- створення гнучких та ефективних податкових умов для ведення соціального підприємництва;

Стратегія передбачає створення *умов для підвищення рівня обізнаності громадськості про участь БО* в соціально-економічному розвитку України, у тому числі шляхом [17]:

- підтримки соціальної реклами інститутів громадянського суспільства відповідно до законодавства;

- забезпечення публічного доступу до інформації про надання інститутами громадянського суспільства суспільно значущих послуг за бюджетні кошти;

- формування статистичних даних (у тому числі сателітних рахунків) про інститути громадянського суспільства, визначення основних показників їх діяльності та участі в соціально-економічному розвитку України.

Благодійні організації повинні сприяти проведення навчальних заходів щодо кращих практик міжсекторальної співпраці, взаємодії між БО, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємницької діяльності

Потребує підтримка процесів цифрової трансформації діяльності БО, шляхом:

- навчання та надання консультаційної підтримки інститутам громадянського суспільства щодо впровадження та використання в їх діяльності цифрових технологій та інструментів електронної демократії;

- посилення спроможності інститутів громадянського суспільства навчати громадян користуватися онлайн-інструментами електронної участі та отримувати послуги онлайн;

- сприяння ініціативам у сфері інформаційних технологій щодо міжсекторальної взаємодії інститутів громадянського суспільства з громадянами, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємницької діяльності.

Важливим питанням також є сприяння досягненню інститутами громадянського суспільства фінансової стабільності, відсутність якої позбавляє їх можливості інвестувати час і ресурси в ефективну реалізацію своєї місії та власний інституційний розвиток.

Фінансова стабільність може бути досягнута за рахунок членських внесків та пожертв громадян, соціального підприємництва, надання платних послуг тощо.

3.2 Формування мереж благодійних організацій

У пит. 2.3 роботи ми дослідили, що БО КАрітас має розгалужену мережу своїх організацій. Перспективним напрямом розвитку БО є підтримка діючих мереж таких організацій та їх розширення.

Основні завдання мереж БО узагальнено на рисунку 3.1.

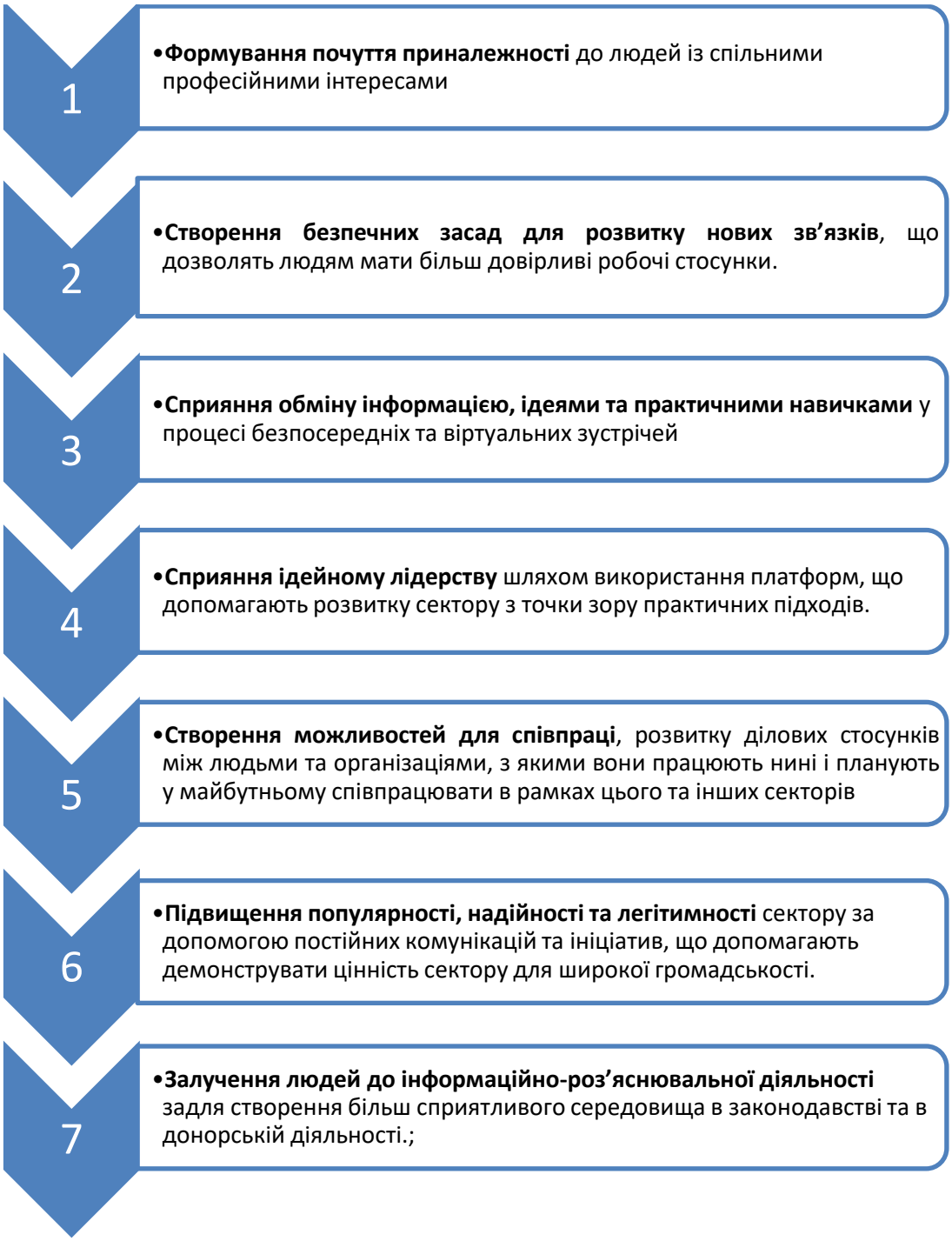

Рисунок 3.1 – Завдання мереж благодійних організацій

Формування почуття спільності серед людей, які мають спільні професійні інтереси в Україні є дуже важливим завданням, оскільки кількість фахівців у секторі благодійництва є вкрай обмеженою.

Ідейне лідерство підтримується за допомогою платформ, де створюють можливості для співпраці, налагодження ділових контактів між фахівцями й

організаціями, які співпрацюють або планують взаємодіяти як у межах цього, так і в інших секторах.

Популяризація, підвищення надійності та легітимної БО досягається шляхом залучення людей до інформаційно-роз'яснювальної діяльності завдяки створенню довкілля в законодавчій сфері та донорах.

Для успішної реалізації таких ініціатив необхідно стратегічне бачення, ефективне управління часом і ресурсами. Підтримка партнерських стосунків та активне сприяння співпраці є ключовими елементами. Сучасні донори надають перевагу платформі, яка забезпечує можливості для спільного навчання та колективних дій, замість простого обміну інформацією чи спілкування. Ті функції, які раніше вважалися основними перевагами благодійних організацій, швидко замінюються технологічними інструментами, такими як тренінги чи вебінари.

Враховуючи ці тенденції, мережі благодійництва мають гостру потребу щодо вдосконалення та уточнення своїх унікальних ціннісних функцій. Існує чотири блоки, за допомогою яких мережі часто створюють ціннісну основу. Ці дії можна охарактерувати двома способами (не взаємовиключними):

- відповідають потребам часу
- сприяють розбудові.

Модель створення благодійних мереж демонструє рисунок 3.2.

Два верхніх блоки, як правило, зосереджено на ролі членів та на посиленні їхніх індивідуальних та організаційних спроможностей шляхом надання послуг та допомогу членам для взаємодії один з одним, а також розробці заходів, що сприятимуть обміну знаннями та керуванню вже набутою практикою

Рисунок 3.2 - Модель створення мереж благодійних організацій

Джерело: [19]

Нижні два блоки сфокусовано на розповіді про благодійний сектор. А також на тому, як сприяти посиленню значущості мереж, їхньої важливої ролі у побудові та зміцненні сфери доброчинності. Зазвичай це передбачає залучення адвокації, всіх видів діяльності, пов'язаних з політикою, для просування та захисту сектору, його ідейного лідерства. Такі дії сприяють формуванню концептуальних та практичних підходів у сфері благодійності.

Модель представляє загальні сфери, за допомогою яких мережі та асоціації благодійництва створюють цінність. Під час формування мереж існує спектр інших видів діяльності, що можуть охоплювати одне або декілька спрямувань. Тож БО повинні обирати свої власні шляхи розвитку, керуючись при цьому своїм досвідом в різних сферах та можливостями інвестиції.

Колективний вплив — це спосіб мислення, що дозволяє підвищити значущість та важливість мереж благодійництва. Наведена модель ілюструє, що можливості для колективного впливу можна створювати різними шляхами.

Мережі можуть переглядати власні організаційні активи. Таким чином, вони краще будуть розуміти, коли доцільно використати свої сильні сторони, коли необхідно усунути певні недоліки в діяльності, де вони можуть отримати вигоду від зв'язків із іншими організаціями. Такий підхід здатний підвищити ефективність та вплив сектору благодійності.

Фактори успіху мережі у майбутньому можна розділити на три основні групи:

Створення більшої цінності для членів мережі та сектору

Збільшення впливу сектору благодійності

Створення більших можливостей для колективного впливу .

Більш детальніше зупинимо на цих аспектах.

Залучення до благодійної діяльності має безпосередньо впливати на те, у чому вбачають свою роль члени мережі Інформація є найважливішим інструментом для формування цінності, пошуку способів сприяння у подальшій роботі донорів (членів), а також розвитку сектору. Інформація дуже корисна, особливо в той час, коли важливі прозорість та підзвітність.

Унікальність цінностей відрізняє одну організацію від інших. Цінність має передавати те, як вона призведе до зміни, принесе користь і створить нові можливості, які не можна було б використати за інших обставин. Тож важливо, в першу чергу, прояснити чотири ключові питання: хто ви такі (цінності, мета організації), кому ви служите, як служите і що пропонуєте.

Оцінка та комунікація є взаємопов'язаними поняттями. Ці поняття створюють комбінований ефект, який є вагомішим, ніж якби вони розглядалися окремо. Коли існує певний баланс між комунікацією та оцінкою, організації мають кращу перевагу щодо надання допомоги громадам, яких вони обслуговують.

Необхідно мати на увазі три рівні аналізу при розгляді оцінки та комунікації у межах організацій: фокус на членах, фокус на мережі та фокус на

секторі. Такі рівні аналізу можуть бути корисними при визначенні мети, підходу та методів оцінки та підготовки комунікаційних матеріалів.

Рисунок 3.3 – Оцінки рівнів вплив мереж

Джерело: [20, с.23]

Необхідно створювати та постійно популяризувати бренд організації. Це можна зробити багатьма способами. Одним з найпопулярніших методів роботи мережевих організацій є послуги, що пропонуються членам, шляхом залучення до мережі та практика.

Мережі мають бути мультиплікаторами впливу. Вони стають агрегаторами інформації лише тоді, коли використовують правильні інструменти інтернет-маркетингу. Так інструменти дозволяють збирати та обмінюватися інформацією таким чином, що створюється благо для всіх членів.

Нами встановлено, що благодійні організації України впроваджують інноваційні технології для підвищення ефективності своєї роботи, залучення

ресурсів і взаємодії з громадськістю. Проте є потреба в активізації цих технологій. Для цього виникає потреба в інвестиціях.

Інвестиції в інноваційні технології можуть бути дорогими, але вартість і вигода від їх використання можуть бути розподілені між всіма членами. Не всі фонди, донори, асоціації та мережі мають здатність або обсяг такого виробничого процесу, що гарантує інвестиції у дорогі та складні системи управління даними та процесами. Однак вони можуть бути зацікавлені у напрацюванні спільних підходів.

З метою підвищення ефективності роботи благодійної діяльності, у них є можливість інвестувати у власну технологічну інфраструктуру та передавати її іншим членам. Таким чином, вартість доступу до використання цих платформ буде набагато нижчою, ніж вартість інвестицій у власні системи управління даними.

Інші мережі можуть мати більш індивідуальних підхід до вирішення, зокрема – спеціалізуватися на проведенні досліджень, розробці програм та оцінювання.

Доречним буде і такий підхід — проведення заходів у співпраці з донорами. Моделі мереж майбутнього мають бути більше сконцентровані на її членах. Завдяки акумулюванню інформації всі члени БО можуть навчитися більшому. Спільне використання технологій дозволяє уникнути непотрібного дублювання і витрат. Саме в цьому полягає доцільність розвитку асоціацій та мереж благодійників.

3.3 Напрями та заходи розвитку благодійної організації Благодійний фонд «Карітас-Надвірна»

Для забезпечення розвитку БО БФ «Карітас-Надвірна» слід сконцентруватись на наступних перспективних напрямах та заходах з їх досягнення:

1 *Забезпечити фінансову прозорість.* Цього досягнути є доволі

просто, адже слід регулярно публікувати на сайті БО річні звіти про бюджет та його використання.

2 *Забезпечити фінансову стійкість фонду*. Цього можна досягнути сформувавши стратегії розвитку. Дана стратегія є необхідною і для забезпечення організаційного росту БО. Наявність стратегії забезпечить прихильність до досягнення певних результатів і впливу, а також сприятиме цільовому використанню фінансових ресурсів.

При розробці майбутньої стратегії БО БФ «Карітас-Надвірна» потрібно дати відповідь на три основні питання:

- Де ми?
- Де хочемо бути?
- Як туди дістатися?

Рисунок 3.3 демонструє трикутник соціальних змін П-Р-В.

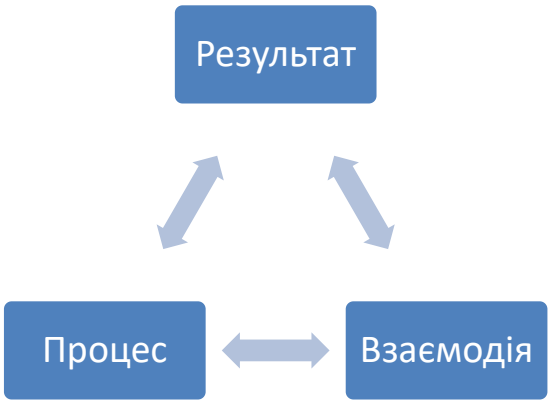

Рисунок 3.3 – Трикутник соціальних змін

Джерело: [21].

Процес (П) – це спосіб здійснення планування та міркування про (В) взаємодію (якість взаємозв'язків між людьми, яких залучено до планування. Процес є основою для отримання (Р) результатів. Без чітких процесів та моделей взаємодії БО ризикує втратити можливість плідної співпраці зі своїми членами.

Плануючи процес БО слід зрозуміти чи був процес всеохоплюючим, чітким та прозорим, а також чи відповідав поставленим завданням. Успішну взаємодію можна забезпечити шляхом підтримки членів команди, відчуттям

власної цінності кожного члена команди, а також довірою до членів команди та учасників. Результат буде відчутним у випадку досягнення найкращих показників, досягнення їх у визначені терміни, задоволеністю команди досягнутим результатом роботи. Процес планування потребує часу. Залучення членів та зацікавлених сторін до розробки та підготовки стратегічного планування. Це можна реалізувати шляхом створення за необхідності комітету, що об'єднує благодійників, членів правління, колег, донорів та інших зацікавлених сторін.

Методи консультацій можуть бути різними, а саме: інтерв'ю, опитування, фокус-групи, обговорення з однодумцями та донорами.Формуючи стратегію необхідно звернути увагу на популяризацію бренду організації. Для забезпечення фінансової стійкості *пропонуємо створити спеціалізований резервний фонд* на якому акумулювати кошти для роботи в кризових та непередбачуваних ситуаціях. БО слід вибудовувати стосунки із волонтерами. Розширювати їх кількість.

3 Активізувати процес залучення фінансування.

Активізація процесу залучення фінансування для благодійних організацій потребує комплексного підходу, який завдяки використанню сучасних технологій, ефективних комунікаційних стратегій та побудови довіри з донорами. Найпопулярніші краудфандингові платформи демонструє табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Популярні вітчизняні та міжнарожні краудфандингові платформи

Краудфандингові платформи в Україні	*Міжнародні краудфандингові платформи*
Dobro.ua URL: https://dobro.ua/	GoFundMe URL: https://www.gofundme.com/
Veliki.ua URL: https://veliki.ua/	Kickstarter URL: https://www.kickstarter.com/
Na-Starte URL: https://na-starte.com/	Indiegogo URL: https://www.indiegogo.com/
Zagoriy Foundation URL: https://zagoriy.foundation/	Patreon URL: https://www.patreon.com
Спільнокошт URL: https://biggggidea.com/	JustGiving URL: https://www.justgiving.com

Джерело: складено автором на основі [22-31].

Постійний моніторинг цих сайтів дозволить налагодити зв’язки як з діючими донорами так і дасть змогу розширити їх кількість.

4 Підвищення кваліфікацію персоналу організації, покращити емоційний стан працівників

Для цього пропонуємо скористатися програмою безплатної перекваліфікації українців від Prometheus. На цій платформі є курс «Перекваліфікація під ключ — безплатне навчання, менторська та психологічна підтримка, допомога в працевлаштуванні». Такий курс працівники БО повинні поширювати серед тих осіб, хто постраждав під час війни і потребує працевлаштування.

Для безпосередньо працівників БО платформа Prometheus пропонує програму підвищення кваліфікації - «Кейс-менеджмент у соціальній роботі БФ «Право на захист». Він призначений для представників БО, які хочуть започаткувати нові методи організації роботи з клієнтами для надання підтримки у довготривалій перспективі.

На цій же ж платформі є курс «Про краундфандинг. Як громадським діячам і соціальним підприємцям успішно залучати кошти». Представники «Спінокшту» та сайту «Моє місто» поділяться власним досвідом, який може стати в нагоді працівникам БО БФ «Карітас-Надвірна».

Зазначимо, що ці курси є безкоштовними.

5 Слідкувати за новинами в галузі благодійності та шукати нові ідеї для проектів.

Пропонуємо проводити дослідження, щоб зрозуміти, які проблеми потребують більшої уваги та які нові можливості відкриваються для благодійних фондів. Крім того, важливо підтримувати зв'язки з донорами та громадою, щоб забезпечити стабільність та довготривалість роботи БО.

6 *Використовуйте у роботі сучасні технології.*

Рекомендуємо на веб-сайті БО БФ «Карітас-Надвірна». Розміщувати інформацію про проекти, а також створити можливості зробити пожертвування (вказати реквізити, проект ьощо). Також пропонуємо ширше використовувати соціальні мережі для залучення уваги до БО БФ «Карітас-Надвірна» та розповсюдження інформації про проекти, які реалізовуються.

7 *Зосередитися на досягненні максимальної соціальної користі* та розвиту позитивних змін в Надвірнянській територіальній громаді.

Висновки до розділу 3

Запропоновано стратегічні напрями розвитку благодійних організацій в Україні. Керуючись «Національною стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки» сформовано стратегічні завдання, серед яких: розвиток соціального підприємництва, створення умов для підвищення рівня обізнаності громадськості про участь БО в соціально-економічному розвитку України, сприяння проведення навчальних заходів щодо кращих практик міжсекторальної співпраці, взаємодії між БО, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємницької діяльності, підтримка процесів цифрової трансформації діяльності БО.

Звернута увага на формування мереж благодійних організацій та перспектив їх розширення. Запропоновано модель створення мереж благодійних організацій. Описано її зміст та фактори успіху. Запропоновано напрями та заходи розвитку БО БФ «Карітас-Надвірна».

ВИСНОВКИ

В роботі узагальнено теоретичні засади розвитку благодійними організаціями в умовах сучасних викликів. Під благодійністю ми розуміємо безоплатну передачу матеріальних та нематеріальних засобів з метою надання допомоги для вирішення суспільних проблем. З'ясовано, що благодійні організації в Україні можуть бути створені як благодійні товариства; благодійні установи; благодійні фонди. Описана сутність та відмінні ознаки цих організацій. Визначено сфери благодійної діяльності та її види. Описано порядок державної реєстрація та державного контролю у сфері благодійної діяльності. Визначено внутрішньо-організаційні засади діяльності благодійних організацій, зоерема: кадрове забезпечення; координації дій; планування; формування установчих документів.

Досліджено місце Україна у рейтингу благодійності. Глобальні кризи, які торкаються українців, війна росії проти України сприяли консолідації та зростанню рівня благодійності. Визначено викликами, які стоять перед благодійними організаціями в сучасних умовах їх розвитку.

Проведена діагностика діяльності благодійних організацій України та чинників, що визначають необхідність розвитку. Виявлено, що впродовж 2021-2023 років кількість благодійних організацій зросла на 43%. В областях вони розміщені не рівномірно. Всі організації, які були засновані до початку російського вторгнення, намагалися зберегти свої традиційні джерела надходжень фінансових ресурсів. У той же ж час спостерігаємо відтік донорських коштів. В першу чергу, це стосується державного фінансування за програмами надання соціальних послуг, а також тих проектів, які спрямовані на потреби, які видаються менш актуальними в умовах воєнного часу.

Узагальнено діяльність благодійної організації «Карітас України». Вона фокусується на таких видах діяльності сфокусована на таких основних напрямах: допомога дітям, молоді та сім'ям, які перебувають у кризі; охорона здоров'я; допомога людям з особливими потребами; соціальні проблеми міграції; допомога в надзвичайних ситуаціях та розбудова громад. Описано

діяльність Благодійної організації Благодійний фонд «Карітас-Надвірна». Здійнено оцінку за певними критеріями. Представлено SWOT аналіз та партнерську мережу.

Запропоновано стратегічні напрями розвитку благодійних організацій в Україні. Звернута увага на формування мереж благодійних організацій та перспектив їх розширення. Запропоновано модель створення мереж благодійних організацій. Описано її зміст та фактори успіху. Запропоновано напрями та заходи розвитку БО БФ «Карітас-Надвірна».

Перелік використаних джерел

1. Ступак Ф.Я. Благодійні товариства Києва (др. пол. XIX – поч. XX ст.): монографія. Київ, 1998. 208 с. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/1/17.pdf

2. Menger, Carl. Principles of Economics. James Dingwall and Bert F. Hoselitz. trans. Grove City. Penn.: Libertarian Press. 1994 [1870]. - 328 pgs.

3. Carnegie A. The Gospel of Wealt. North American Review. № CCCXCI, June,1889.URL: http://www.swarthmore.edu/SocSci/rbannis1/AIH19th/Carnegie.htm

4. Асоціація агенцій регіонального розвитку України URL: *http://www.narda.org.ua/?fuseaction=pages.main&name=35&print_version=1&transition=2*

5. Родченко В. Б., Серьогіна Д.О. Інституційні аспекти розвитку благодійності в Україні Ефективна економіка № 12, 2014 URL: *http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3942*.

6. Закону України «Про волонтерську діяльність» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-20#Text

7. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text

8. Благодійність за правилами: принципи, основні засади, практичне застосування / А. Гулевська-Черниш, К. Ржевська, Л. Ярошенко. К.: Абетка благодійності, *2013. 59 с*

9. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців : Закон України. *Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31–32. с. 263*

10. Буздуган Я. Правові та економічні засади організації діяльності благодійних об'єднань. Віче. 2011. № 22. URL: : http://www.viche.info/journal/2801.

11. Журнал Forbes Ukraine URL: *https://forbes.ua/news/dvoe-z-trokh-lyudey-zhertvuyut-groshi-ukraina-v-pershiy-desyattsi-svitovogo-reytingu-blagodiynosti-charities-aid-foundation-22082024-23168*

12. Розвиток благодійності в Україні. Національний інститут стратегічний досліджень.URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/rozvitok-blagodiynosti-v-ukraini

13. Інтерактивна візуалізація дослідження 2022 «Благодійність у часи війни». Zagoriy Foundation. URL: https://is.gd/rgTuY0

14. Доценко Андрій. Доброчинність в Україні: від усвідомленої небайдужості до відсоткової філантропії URL: https://ua.112.ua/mnenie/dobrochynnist-v-ukraini-vid-usvidomlenoi-nebai…

15. Громадянське суспільство України в умовах війни: звіт з комплексного соціологічного дослідження URL: *http://surl.li/wcimst*

16. Звіт дослідження благодійність під час війни. URL: https://zagoriy.foundation/wp-content/uploads/2022/06/zvit-doslidzhennya.pdf

17. Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#n23

18. Карітас України URL: https://caritas.ua/partners/

19. Інноваційні лабораторії: 10 визначальних функцій URL: https://socialinnovationexchange.org/what-we-do/innovation

20. Мережі благодійних організацій: створення цінностей, популяризація та колективний вплив URL: https://wings.issuelab.org/resources/37493/37493.pdf

21. Інститут Взаємодії та Соціальних Змін URL: http://interactioninstitute.org/means-and-ends/

22. Благодійна платформа Dobro.ua URL: https://dobro.ua/

23. Благодійна платформа Veliki.ua URL: https://veliki.ua/

24. Благодійна платформа Na-Starte URL: https://na-starte.com/

25. Благодійна платформа Zagoriy Foundation URL: https://zagoriy.foundation/

26. Благодійна платформа Спільнокошт URL: https://biggggidea.com/

27. Благодійна платформа Kickstarter URL: https://www.kickstarter.com/
28. Благодійна платформа GoFundMe URL: https://www.gofundme.com/
29. Благодійна платформа Indiegogo URL: https://www.indiegogo.com/
30. Благодійна платформа Patreon URL: https://www.patreon.com
31. Благодійна платформа JustGiving URL: https://www.justgiving.com

Бібліографічна довідка

Типусяк Ірина Василівна

Тема магістерської роботи: «Перспективи розвитку благодійних організацій в умовах сучасних викликів»

Обсяг пояснювальної записки __66__аркуша.

Кількість рисунків 14,:серед них

Рисунок 1.1 - Історичні етапи розвитку благодійництва

Рисунок1.2 - Види благодійної діяльності

Рисунок 1.3 - Органи управління благодійних організацій

Рисунок 1.4 – Виклики сучасності для благодійних організацій в Україні

Рисунок 2.1 – Динаміка кількості благодійних організацій

Рисунок 2.2 - Динаміка кількості зареєстрованих нових благодійних організацій

Рисунок 2.3 – Географія реєстрації нових благодійних організацій

Рисунок 2.4 – Різниця в кількості зареєстрованих організацій в областях України

Рисунок 2.5 – Динаміка залучення працівників

Рисунок 2.6 - Основні сфери діяльності благодійних організацій

Графічний матеріал (слайди, плакати) 10 шт.

„_27___”___січня___2025___р.